

กองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตตามกฎหมายของต่างประเทศ

ในบทนี้ จะทำการศึกษาลักษณะของธุรกิจประกันชีวิตในส่วนที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา ตลอดจนกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศลัตเวีย ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศมาเลเซีย โดยศึกษาถึงวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัทประกันชีวิตต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้บริษัทประกันชีวิตหลายบริษัทต้องล้มละลายและปิดกิจการ ตลอดจนวิธีการแก้ไขฐานะทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งการศึกษาข้อมูลของกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตของต่างประเทศนี้ ก็เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการนำไปวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย และความเหมาะสมในการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตในประเทศไทยต่อไป

3.1 กฎหมายประเทศญี่ปุ่น

3.1.1 ธุรกิจประกันชีวิตในประเทศญี่ปุ่น

ตลาดประกันภัยในประเทศญี่ปุ่น มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากตลาดประกันภัยในประเทศอื่นตรงที่ตลาดประกันชีวิตมีขนาดใหญ่มาก ทั้งนี้เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ในญี่ปุ่นอยู่ในระดับที่ต่ำมากคือประมาณร้อยละ 2-3 ต่อปีเท่านั้น ทำให้การออมเงินในรูปของการประกันชีวิตเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป¹ บริษัทประกันชีวิตในประเทศญี่ปุ่นมีทั้งหมด 46 บริษัท บริษัทประกันชีวิตจำนวน 15 บริษัทมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูงถึงร้อยละ 91 ของทรัพย์สินทั้งหมด²

ญี่ปุ่นประสบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 ธุรกิจประกันชีวิตประสบปัญหาทางการเงินเช่นเดียวกับธุรกิจอื่นๆ³ บริษัทประกันชีวิตหลายบริษัทได้รับความเสียหายทางการเงินอย่างรุนแรง เนื่องจากผลตอบแทนทางการเงินค่อนข้างต่ำ ขณะช่วงก่อนทศวรรษที่ 1990 บริษัทประกันชีวิตมีผลประกอบการเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเป็นไปด้วยดี อย่างไรก็ตามกรรมธรรม์ประกันชีวิตส่วนใหญ่มีการให้ผลตอบแทนสูง และ

¹ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.กองทุนประกันภัยในต่างประเทศ(กรุงเทพมหานคร: มีนาคม 2542), หน้า 76.

² ชัชวาลย์ วัยมหสุวรรณ, " ธุรกิจประกันชีวิตของประเทศญี่ปุ่น," วารสารการประกันภัย 96(ตุลาคม-ธันวาคม 2542) : 75. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจากเอกสารชื่อ Tillinghast Consulting Actuaries ประจำปีเดือนกรกฎาคม 2542

³ เรื่องเดียวกัน.

รับประกันผลตอบแทนโดยไม่มีการจัดสรรที่เหมาะสมสำหรับความไม่แน่นอนจากผลตอบแทนของการลงทุนในอนาคต เนื่องจากมูลค่าของทรัพย์สินและผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง กรมธรรม์ประกันชีวิตที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงทำให้เกิดการขาดทุนแก่บริษัทประกันชีวิตในสัดส่วนที่สูง ในที่สุดบริษัทก็จะถูกกดดันให้ลดอัตราผลตอบแทนของกรมธรรม์ประกันชีวิตชนิดเดียวกันให้ต่ำลง⁴

บริษัทประกันชีวิตสองบริษัทได้ถูกระงับการดำเนินงานในเดือนเมษายน ปี 1997 โดยบริษัทประกันชีวิต Nissan Mutual ได้ถูกควบคุมโดยสมาคมประกันชีวิตญี่ปุ่น (Life Insurance Association of Japan – LIAJ) หลังจากที่มียุทธศาสตร์น้อยกว่านี้สินประมาณ 290,000 ล้านเยน (ประมาณ 2,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) กรมธรรม์ของบริษัทได้ถูกโอนให้กับบริษัทใหม่ที่ชื่อ Aoba Life ในเดือนตุลาคมปี 1997 ซึ่งปัจจุบันเป็นของสมาคมประกันชีวิตญี่ปุ่น (Life Insurance Association of Japan – LIAJ)⁵

ในปี 1998 บริษัท Toho Mutual ได้โอนใบอนุญาตการออกกรมธรรม์ใหม่ และระบบการจัดจำหน่ายกรมธรรม์ไปยังบริษัท GE Capital Edison Life ซึ่งจัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัท Toho Mutual และบริษัท GE Capital อย่างไรก็ตามบริษัท Toho Mutual ยังคงเป็นฝ่ายบริหารที่มีอำนาจจัดการกรมธรรม์ที่มีผลบังคับใช้⁶

องค์กรควบคุมด้านการเงิน (The Financial Supervisory Agency - FSA) เริ่มตรวจสอบบัญชีของบริษัทประกันชีวิตหลายบริษัท หลังการประกาศใช้กฎหมายประกันชีวิตฉบับใหม่ในเดือนเมษายนปี 1999 ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้อำนาจแก่ FSA ในการเข้าไปตรวจสอบบริษัทประกันชีวิต และสามารถสั่งให้ปรับปรุงฐานะการเงินของบริษัทได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ในเดือนมิถุนายนปี 1999 องค์กรควบคุมด้านการเงิน (The Financial Supervisory Agency - FSA) สั่งให้บริษัท Toho Mutual ระงับการดำเนินกิจการหลักของตนเองเนื่องจากการขอยกเลิกกรมธรรม์ประกันชีวิตมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันบริษัท Toho Mutual ถูกห้ามไม่ให้จ่ายมูลค่าเวนคืนเงินปันผลแก่ผู้ถือกรมธรรม์หรือให้กู้แก่ผู้ถือกรมธรรม์⁷

⁴ เรื่องเดียวกัน, 76.

⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁷ เรื่องเดียวกัน.

ในปี 2000 บริษัทประกันภัยในญี่ปุ่น 5 บริษัท ประกอบด้วยบริษัทประกันชีวิต 4 บริษัท และบริษัทประกันวินาศภัย 1 บริษัท ประสบภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว (insolvency) โดยในช่วงปลายปี 2000 บริษัท Chiyoda Mutual Life ซึ่งประสบภาวะสินทรัพย์น้อยกว่าหนี้สินตลอด 3 ไตรมาสแรกของปี เป็นบริษัทแรกที่เข้าสู่ระบบการกู้ฐานะ (rehabilitation process) ตามกฎหมาย อีก 2 อาทิตย์ถัดมาบริษัท Kyoei Life ก็ประสบสถานการณ์เดียวกันและเข้าสู่ระบบการกู้ฐานะเป็นบริษัทที่สอง บริษัทที่สามที่เข้าสู่ระบบการกู้ฐานะคือ บริษัท Tokyo Mutual ในเดือนมีนาคม 2001⁸

แม้ว่าธุรกิจประกันชีวิตของญี่ปุ่นจะอยู่ในภาวะที่ตกต่ำ แต่ในทางตรงข้ามก็มีการพัฒนาแบบการประกันชีวิตแบบใหม่ๆ มีการรวมตัวกันระหว่างบริษัทประกันชีวิต รวมทั้งการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิตอย่างเข้มงวด ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับบริษัทประกันชีวิตและเป็นการเรียกความเชื่อมั่นของประชาชนให้กลับคืนมาหลังจากเกิดการล้มละลายของบริษัทประกันชีวิตขึ้น

3.1.2 การกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตในประเทศญี่ปุ่น⁹

3.1.2.1 การอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต (Authorization)

บริษัทใดก็ตามที่ต้องการประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศญี่ปุ่น หรือกับประเทศญี่ปุ่นจะต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (Insurance Authority) โดยมีการกำหนดเงื่อนไขขั้นต่ำในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต (Authorization) ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- เงินทุนชำระแล้ว (paid-up capital)
- ส่วนเหลือสินทรัพย์สินเหนือหนี้สิน (solvency margin ratio)
- คุณสมบัติความเหมาะสมของกรรมการและผู้บริหาร (fitness and properness of directors and controllers)
- การจัดสรรการประกันภัยต่อที่เหมาะสม (adequacy of reinsurance arrangements)

⁸ กองนโยบายและระบบสารสนเทศ. "วิธีการกู้ฐานะบริษัทของธุรกิจประกันภัยในประเทศญี่ปุ่น." วารสารการประกันภัย 104 (ตุลาคม-ธันวาคม 2544) : 45.

⁹ Life Insurance Business in Japan 2001/2002. p.11-16.

นอกจากข้อกำหนดขั้นต่ำข้างต้นแล้ว บริษัทประกันชีวิตที่ขอ อนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่แน่นอนบางประการที่นายทะเบียน (Insurance Authority) กำหนดไว้ในแนวทางการขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต (Authorization Guidelines) เพื่อเป็นหลักประกันว่าบริษัทประกันชีวิตที่ขออนุญาตประกอบธุรกิจ ประกันชีวิตนั้นมีฐานะการเงินที่มั่นคง มีระดับความสามารถและคุณภาพที่ดีในการให้บริการแก่ ประชาชนผู้เอาประกันชีวิต โดยบริษัทจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านี้ตลอดเวลาที่ได้รับอนุญาต ให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต

- เงินกองทุน (Capital Requirement)

บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการประกันวินาศภัย หรือ การประกันชีวิต (long term business) เพียงประเภทใดประเภทหนึ่ง ต้องมีเงินทุนชำระแล้ว (paid-up capital) ไม่ต่ำกว่า 1 หมื่นล้านบาทสำหรับบริษัทประกันภัยที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ ประกันภัยได้ ส่วนบริษัทประกันภัยในอาณัติ (captive insurer) จะต้องมีเงินทุนชำระแล้วไม่น้อย กว่า 2 พันล้านบาท

- ส่วนเหลือมทรัพย์สินเหนือหนี้สิน (Solvency Margin Requirement)¹⁰

บริษัทประกันภัยจะต้องมีระดับทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน โดย จะต้องมีส่วนเหลือมทรัพย์สินเหนือหนี้สิน (solvency margin) ไม่น้อยกว่าระดับที่กำหนด เพื่อ เป็นหลักประกันว่าบริษัทจะมีทรัพย์สินเพียงพอต่อภาระหนี้สิน ในกรณีของบริษัทประกันชีวิต ข้อกำหนดส่วนเหลือมทรัพย์สินเหนือหนี้สินจะกำหนดไว้ใน Margin of Solvency Regulation

Solvency Requirements Standard ถูกกำหนดขึ้นในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ Risk Based Capital Standard ของสหรัฐอเมริกา

Solvency Margin Ratio ถูกกำหนดให้ต้องเปิดเผยในรายงาน ประจำปีตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ.2541 และตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2542 บริษัทประกันชีวิตถูก กำหนดให้ต้องมี Solvency Margin Ratio ไม่น้อยกว่า 200% ตามที่ประกาศไว้ในกฎกระทรวง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่สามารถสั่งให้บริษัทที่ไม่สามารถรักษามาตรฐานดังกล่าว ให้จัดทำ

¹⁰ ชัชวาลย์ วัยมธุวรรณ, " ธุรกิจประกันชีวิตของประเทศไทย", วารสารการประกันภัย 96 (ตุลาคม-ธันวาคม 2542) : 80. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจากเอกสารชื่อ Tillinghast Consulting Actuaries ประจำปีเดือนกรกฎาคม 2542

Management Reform Plans ซึ่งแสดงให้เห็นรายละเอียดการดำเนินงานของบริษัทเพื่อให้มีความแข็งแกร่งทางการเงินเช่นเดิม

- **คุณสมบัติความเหมาะสมของกรรมการ และ ผู้บริหาร (Fitness and Properness of Management)¹¹**

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ หรือผู้บริหารของบริษัท ประกันภัยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ดังนั้นการแต่งตั้งผู้มีอำนาจในการบริหารในบางตำแหน่งรวมถึงตำแหน่งหัวหน้าผู้บริหาร จะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน (Insurance Authority) ก่อน

- **การจัดสรรการประกันภัยต่อที่เหมาะสม (Adequacy of Reinsurance Arrangements)**

บริษัทประกันภัยต้องมีการจัดสรร และมีสัญญาการประกันภัยต่อที่มีผลบังคับที่เหมาะสมกับการรับเสี่ยงภัยของบริษัท

3.1.2.2 หลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าของทรัพย์สินและหนี้สิน¹²

การประเมินมูลค่าของทรัพย์สิน และหนี้สินของบริษัทประกันชีวิต กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดภาวะผูกพันซึ่งเป็นหนี้สินระยะยาวไว้ โดยบริษัทจะต้องใช้หลักเกณฑ์และสมมุติฐานที่กำหนดไว้ในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินและหนี้สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอัตราดอกเบี้ย นอกจากนี้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผลตอบแทนจากทรัพย์สิน และจำนวนเบี้ยประกันภัยที่จะได้รับในอนาคตจากสัญญาประกันภัยที่มีอยู่ด้วย

3.1.2.3 ข้อกำหนดในการส่งรายงานแสดงฐานะการเงิน และการดำเนินการ¹³

กฎหมายประกันชีวิตฉบับใหม่ กำหนดให้บริษัทประกันภัยต้องส่งรายงานประจำปีแสดงฐานะการเงินของบริษัทให้นายทะเบียน (Insurance Authority) ตรวจสอบทุกปี สำหรับบริษัทประกันชีวิต กำหนดให้ต้องยื่นรายงานการตรวจสอบของนักคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial Investigation Report) ให้นายทะเบียน (Insurance Authority) ตรวจสอบทุกปีด้วย ทั้งนี้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2000 สมาคมประกันชีวิตแห่งประเทศไทย (LIAJ) ได้แสดงความคิดเห็น

¹¹ Life Insurance Business in Japan 2000/2001. p.14.

¹² Life Insurance Business in Japan 2001/2002. p.13.

¹³ Ibid,pp.13-14.

เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับบริษัทประกันภัย¹⁴ (Risk Management for Insurers) ซึ่งได้ถูกตีพิมพ์เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2000 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ

- ควรจัดทำมาตรฐานทางการบัญชีเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน รวมทั้ง กำหนดบทบาทและวัตถุประสงค์ทางการบัญชีของธุรกิจประกันชีวิต
- สิ่งสำคัญของมาตรฐานทางการบัญชีนั่นคือ แต่ละบริษัทจะต้องสามารถเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีได้อย่างชัดเจนถึงสถานะทางการเงินของบริษัทรวมทั้งเอกสารทางการเงิน

3.1.2.4 การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทประกันชีวิต (Product Disclosure)¹⁵

บริษัทประกันชีวิตต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่บริษัทต้องใช้ในการนำเสนอกรมธรรม์แก่ลูกค้า ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยเพิ่มขึ้น คือ Total Distribution Cost และ Effect of Deductions

Total Distribution Cost คือ ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสดในรูปแบบของค่าบำเหน็จ โบนัส เงินเดือน และเงินสดที่จ่ายเพื่อจูงใจตัวแทนประกันภัย รวมทั้งต้นทุนเกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการเพื่อส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัย เช่น ค่าเช่าสถานที่และเครื่องมือ ผลประโยชน์ต่างๆ ที่มอบให้ลูกค้า เช่น การประกันชีวิตและการให้กู้

The Effect of Deductions คือ ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของการจัดจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัย ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการจัดทำตารางมรณะและตารางการเจ็บป่วย ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกรณีที่ผู้เอาประกันภัยยกเลิกสัญญา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษี

¹⁴ Life Insurance Business in Japan 2000/2001. p.14.

¹⁵ Ibid.

3.1.3 การดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิตของญี่ปุ่นภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด¹⁶ (Recent Management Conditions of Japanese Private Life Insurance Companies)

หลังจากบริษัท Nissan Mutual Life Insurance ล้มละลายในเดือนเมษายนปี 1997 และในเดือนกุมภาพันธ์ปี 1998 บริษัท Toho Mutual Life Insurance ได้ร่วมทุน (Joint Venture) กับบริษัท GE Capital ของสหรัฐอเมริกาเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน พร้อมกับขายส่วนทางการตลาด (Market Division) ให้แก่บริษัท GE Capital โดยบริษัท Toho Mutual Life Insurance จะมีหน้าที่ดูแลเฉพาะกรรมธรรม์ประกันภัยเก่าที่ยังมีผลบังคับใช้ รวมทั้งมีอำนาจในการจัดการด้านทรัพย์สินด้วย จากการคาดคะเนของสาธารณชนคาดว่าในเดือนพฤศจิกายนปี 1998 จะมีการเจรจาตกลงร่วมทุนกันระหว่างบริษัท Daihyaku Mutual Life Insurance กับบริษัท Manu Life ของแคนาดา แม้ว่าจะไม่มีการเปิดเผยรายละเอียดออกมาแต่คาดว่าความร่วมมือของทั้งสองคงใช้วิธีการเดียวกับบริษัท Toho Mutual Life Insurance ที่ร่วมทุนกับบริษัท GE Edison โดยบริษัท Daihyaku Mutual Life Insurance จะให้ส่วนแบ่งทางการตลาดแก่บริษัท Manu Life

บริษัท Toho Mutual Life Insurance และบริษัท Daihyaku Mutual Life Insurance ต่างก็เป็นบริษัทประกันชีวิตขนาดกลางในญี่ปุ่น ซึ่งแต่ละบริษัทมีกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีผลบังคับใช้เป็นจำนวนเงินมากกว่า 2.5 ล้านบาท แม้ว่าทั้งบริษัท Toho Mutual Life Insurance และบริษัท Daihyaku Mutual Life Insurance จะไม่ได้อยู่ในสภาพล้มละลายเหมือนกับบริษัท Nissan Mutual Life Insurance แต่ทั้งสองบริษัทก็ประสบปัญหาการบริหารงาน ซึ่งหากไม่มีการร่วมทุนกับบริษัทอื่นแล้วก็อาจล้มละลายได้

การดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิตจึงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราดอกเบี้ยที่ผกผัน ในขณะที่บริษัทประกันชีวิตภายในประเทศเกิดปัญหาการดำเนินงานดังที่กล่าวมา แต่บริษัทประกันชีวิตต่างชาติและบริษัทประกันชีวิตที่เป็นบริษัทในเครือของบริษัทประกันวินาศภัย กลับไม่ประสบกับปัญหาการระทางการเงินอันเป็นผลจากอัตราดอกเบี้ยผกผัน เนื่องจากบริษัทต่างชาติและบริษัทในเครือของบริษัทประกันวินาศภัยไม่มีกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีผลบังคับหรือถ้ามีก็มีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นเพื่อกอบกู้ฐานะของบริษัทประกันชีวิต มีข้อคิดเห็นที่

¹⁶ ประสงค์ กิตติธรรมวงศ์, " วงจรธุรกิจประกันชีวิตของญี่ปุ่นในปี 1998," วารสารการประกันภัย 94 (เมษายน-มิถุนายน 2542) : 73. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจากบทความเรื่อง Japanese Life Insurance Business Circles in 1998 ของ Mr.Shigeo Ishigomi

ต้องการให้มีการระบุนการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยประมาณการสำหรับสัญญาประกันชีวิต ประเภทบุคคลเดี่ยวให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังกับสัญญาประกันชีวิตเดิมที่มีผลบังคับอยู่ ซึ่งแนวทางที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ การออกแบบการประกันชีวิตแบบใหม่ๆ รวมทั้งการคิดค้นช่องทางใหม่ ในการจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิต

3.1.3.1 แบบการประกันชีวิตแบบใหม่¹⁷ (New Life Insurance Products Developed and Introduced During 1998)

แบบการประกันชีวิตแบบใหม่ แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

- แบบเบี้ยประกันภัยต่ำเพื่อความคุ้มครอง (Low premium products protection type)
- แบบเฉพาะกลุ่ม (Segmented type products)
- แบบการออมทรัพย์ดอกเบี้ยผันแปร (Saving type products with variable interest)
- แบบคำรักษาพยาบาล (New products in Medical care sector)
- แบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยเป็นเงินตราต่างประเทศ (Foreign currency denominated products)

(1) แบบเบี้ยประกันภัยต่ำเพื่อความคุ้มครอง (Low premium products protection type) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- การประกันชีวิตความเสี่ยงต่ำสำหรับผู้ไม่สูบบุหรี่ ชื่อ Suimasen ของ บริษัท Daihyaku Mutual Life Insurance (แบบตลอดชีพมีสัญญาแนบท้ายและแบบชั่วคราวเวลาสำหรับผู้มีสุขภาพดี) เริ่มจำหน่ายเดือนมีนาคม 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ ให้ส่วนลดเบี้ยประกันชีวิตสำหรับผู้เอาประกันชีวิต ที่ไม่สูบบุหรี่หรือบหรี่ภายในระยะเวลา 1 ปีก่อนหน้าที่จะทำสัญญาประกันชีวิต และต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ของบริษัท อายุที่รับประกันภัยอยู่ระหว่าง 20-60 ปี โดยส่วนลดเบี้ยประกันภัยจะอยู่ประมาณ 20% สำหรับอายุ 40 ปี และ 30% สำหรับอายุ 60 ปี

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, 76-82.

- การประกันชีวิตที่มีส่วนลดสำหรับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ชื่อ Club Non-Smoker ของบริษัท ALICO, Japan (สัญญาแนบท้ายแบบชั่วคราวที่มีการจำแนกความเสี่ยง) เริ่มจำหน่ายเดือนมีนาคม 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ จะมีส่วนลดเบี้ยประกันชีวิตสำหรับผู้เอาประกันชีวิตที่ไม่สูบบุหรี่ภายในระยะเวลา 2 ปีก่อนหน้าที่จะทำสัญญาประกันชีวิต และต้องเป็นผู้มีสุขภาพอยู่ในขั้นดีตามเกณฑ์ของบริษัท โดยเบี้ยประกันภัยจะลดลงสูงสุดไม่เกิน 28% เมื่อเปรียบเทียบกับเบี้ยประกันภัยของสัญญาแนบท้ายแบบชั่วคราวสำหรับผู้ที่มีสุขภาพมาตรฐาน แต่ไม่ได้อยู่ในขั้นดี เบี้ยประกันภัยจะเพิ่มขึ้น 10%

- สัญญาแนบท้ายแบบมีส่วนลดสำหรับผู้มีสุขภาพดีของบริษัท Daido Life (สัญญาแนบท้ายแบบมีส่วนลดสำหรับผู้มีสุขภาพดีซึ่งใช้แนบกับแบบชั่วคราว) เริ่มจำหน่ายเดือนตุลาคม 1998

นอกจากผู้เอาประกันชีวิตที่มีสุขภาพดีตามเกณฑ์ของบริษัทแล้ว ผู้เอาประกันชีวิตที่ไม่สูบบุหรี่ภายในระยะเวลา 1 ปีก่อนหน้าที่จะทำสัญญาประกันชีวิต จะได้รับส่วนลดเบี้ยประกันชีวิตสูงสุดไม่เกิน 34% แต่ถ้าผู้เอาประกันชีวิตเป็นผู้ที่มีสุขภาพมาตรฐานแต่ยังไม่เข้าข่ายสุขภาพดี จะได้รับส่วนลดเบี้ยประกันชีวิตสูงสุดไม่เกิน 25% ทั้งนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าใช้จ่ายประมาณการ (assumed expense rates) ซึ่งจะได้รับส่วนลดมากถ้าช่วงระยะเวลาเอาประกันภัยสั้น

- การประกันชีวิตแบบตลอดชีพชื่อ Nagawari Shushin ของบริษัท Tokio Marine Anshin Life Insurance (แบบตลอดชีพที่มีมูลค่าเวนคืนต่ำ)

การประกันชีวิตแบบนี้เป็นแบบตลอดชีพ ซึ่งมีมูลค่าเวนคืนลดลงสูงสุดไม่เกิน 20% จากมูลค่าเวนคืนมาตรฐานซึ่งคิดจากอัตราเบี้ยประกันภัยที่ลดลงสูงสุดไม่เกิน 15% ทั้งนี้จำนวนมูลค่าเวนคืนจะมีมูลค่าเต็มจำนวนหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันภัย

- แบบการประกันชีวิตชื่อ Well balanced term insurance ของบริษัท Saizon Life Insurance (แบบชั่วคราววิญจักรชีวิตสำหรับผู้ที่มีสุขภาพดีชนิดไม่มีเงินปันผล (Life cycle non-participating excellent life term insurance) และแบบชั่วคราว

วัฏจักรชีวิตจำนวนเงินเอาประกันชีวิตลดลงชนิดไม่มีเงินปันผล (Life cycle non-participating cycle family life term insurance)) เริ่มจำหน่ายเดือนพฤศจิกายน 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ มีส่วนลดเบี้ยประกันชีวิตสำหรับผู้มีสุขภาพดีตามเกณฑ์ของบริษัทและเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ภายในระยะเวลา 2 ปีก่อนหน้าที่จะทำสัญญาประกันชีวิต ซึ่งอัตราเบี้ยประกันชีวิตของแบบวัฏจักรชีวิต (Life cycle Premium rate) นั้นเป็นอัตราเบี้ยประกันชีวิตที่มีส่วนลดสำหรับผู้เอาประกันชีวิตที่มีกรรมกรรมเดิมอยู่แล้ว และทำกรรมกรรมใหม่เพิ่ม ทั้งนี้เบี้ยประกันชีวิตของแบบชั่วคราววัฏจักรชีวิตสำหรับผู้ที่มีสุขภาพดีชนิดไม่มีเงินปันผล จะลดลงสูงสุดไม่เกิน 29.9% และเบี้ยประกันชีวิตของแบบชั่วคราววัฏจักรชีวิตจำนวนเงินเอาประกันภัยลดลง (decreasing term insurance) จะลดลงสูงสุดไม่เกิน 27.4%

นอกจากนี้บริษัท Toho Life ได้จำหน่ายแบบการประกันชีวิตชื่อ Healthy Risk Pegasus (แบบที่มีการลดเบี้ยประกันชีวิตสำหรับผู้เอาประกันชีวิตที่มีสุขภาพดีตามเกณฑ์ของบริษัท) ในเดือนกรกฎาคมปี 1998 และบริษัท ORIX Life Insurance ได้จำหน่ายแบบการประกันชีวิตชื่อ Direct Insurance ในเดือนกันยายน 1998 ซึ่งเบี้ยประกันชีวิตจะลดลงสูงสุดไม่เกิน 30% ในกรณีทำประกันชีวิตผ่านทางไปรษณีย์โดยตรง

(2) แบบเฉพาะกลุ่ม (Segmented type products) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- การประกันชีวิตแบบตลอดชีพทางไปรษณีย์ ชื่อ Hairemasu ของบริษัท ALICO, Japan (แบบตลอดชีพไม่มีการตรวจสุขภาพและไม่มีเงินปันผล)

การประกันชีวิตแบบนี้เป็นประเภทบุคคลเดี่ยว ซึ่งรับประกันผู้เอาประกันชีวิตที่มีอายุระหว่าง 50-80 ปีผ่านทางไปรษณีย์ การประกันชีวิตแบบนี้ดำเนินการได้ง่ายและจำนวนเงินเอาประกันชีวิตต่ำ

ในการทำประกันชีวิต ผู้เอาประกันชีวิตเพียงแต่กรอกใบคำขอและนำส่งให้บริษัทโดยไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสุขภาพ ซึ่งบริษัทก็จะรับประกันชีวิตให้ทุกราย แต่เพื่อลดความเสี่ยง บริษัทกำหนดให้มี Waiting Period 2 ปี หมายความว่า ถ้าผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตภายใน 2 ปีนับแต่วันทำสัญญา บริษัทจะคืนเบี้ยประกันชีวิตที่จ่ายมาทั้งหมด แต่ถ้าเสียชีวิต

หลังจาก 2 ปีไปแล้ว ผู้เอาประกันชีวิตจะได้รับจำนวนเงินเอาประกันชีวิตในกรณีเสียชีวิตโดยอุบัติเหตุไม่ว่าจะภายใน 2 ปีหรือหลังจากนั้น ทั้งนี้จำนวนเงินเอาประกันชีวิตสูงสุดตามกรมธรรม์หลักแบบตลอดชีพจะกำหนดไว้ไม่เกิน 3 ล้านบาทต่อกรมธรรม์ ส่วนจำนวนเงินเอาประกันชีวิตของสัญญาแนบท้ายจะเป็น 3 เท่าของกรมธรรม์หลัก (แต่ไม่เกิน 7 ล้านบาท) ดังนั้นจำนวนเงินเอาประกันชีวิตสูงสุดที่จ่ายไว้ในกรณีเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจะเท่ากับ 10 ล้านบาท

ตารางที่ 2   เปรียบเทียบเบี้ยประกันภัยต่อจำนวนเงินเอาประกันภัย 1 ล้านบาท

อายุ	แบบ Hairemasu	แบบตลอดชีพไม่มีเงินปันผล
50	4,348 เยน	2366 เยน
60	5,929 เยน	3685 เยน
70	8,493 เยน	6777 เยน
80	14,739 เยน	12120 เยน

-      การประกันภัยแบบคุ้มครองการเสียชีวิต ชื่อ Ichibyō Sokusai Hoken ของบริษัท Postal Life Insurance เริ่มจำหน่ายเดือนเมษายนปี 2000

การประกันชีวิตแบบนี้ ออกแบบโดยสำนักงานประกันชีวิตไปรษณีย์ (Post Office Life Insurance Bureau) กระทรวงการสื่อสารและไปรษณีย์ (Postal and Telecommunication Ministry) เป็นแบบที่ให้ความคุ้มครองโรคเรื้อรัง (chronic diseases) เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โดยคิดเบี้ยประกันชีวิตเพิ่มขึ้น 3-20% และจำนวนเงินเอาประกันชีวิตสูงสุดคือ 5 ล้านบาท ทั้งนี้บริษัทจะจ่ายเงินคืน 50% ของจำนวนเงินเอาประกันชีวิตถ้าผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตภายใน 2 ปี แต่ถ้าเสียชีวิตภายในปีที่ 3 บริษัทจะจ่ายเงินคืน 80% ของจำนวนเงินเอาประกันชีวิต

(3)   แบบการออมทรัพย์ดอกเบี่ยผันแปร (Saving type products with variable interest) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

-      แบบเงินได้ประจำอัตราดอกเบี่ยผันแปร (Variable interest type Individual annuity) ชื่อ EXIT ของบริษัท Sumitomo Mutual Life (แบบเงินได้ประจำชำระเบี่ยประกันภัยครั้งเดียว) เริ่มจำหน่ายเดือนกรกฎาคมปี 1998

อัตราดอกเบี้ยประมาณการ (assumed interest rate) ของการประกันชีวิตแบบนี้ จะมีการปรับเปลี่ยนทุกๆ เดือนตามอัตราผลตอบแทน (Yield rate) ของพันธบัตรรัฐบาล (National bond) แต่หลังจากทำสัญญาประกันชีวิตแล้ว assumed interest ที่ใช้ในสัญญาจะปรับทุกๆ 5 ปีเพื่อให้สอดคล้องกับการผันแปรของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (actual interest rate) นอกจากนี้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำเพื่อให้มั่นใจได้ว่า assumed interest ที่ใช้จะไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำที่รับประกันไว้

- แบบตลอดชีพอัตราผลตอบแทนผันแปร (Variable Yield rate type whole life insurance) ของบริษัท Prudential Life เริ่มจำหน่ายเดือนกรกฎาคมปี 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ จะมีการกำหนด assumed interest ขั้นต่ำไว้และถ้าอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง (actual interest rate) สูงกว่าอัตรา assumed interest ขั้นต่ำที่รับประกันไว้ assumed interest ที่ใช้สำหรับเงินสำรองสะสม (reserve accumulation) จะมีการปรับเปลี่ยนทุกเดือน การประกันชีวิตแบบนี้เป็นแบบตลอดชีพซึ่งจำนวนเงินเอาประกันชีวิตหรือมูลค่าเวนคืนจะเพิ่มขึ้นตามทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นของบริษัท โดยอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินสำรองสะสมของแต่ละเดือนจะถูกกำหนดขึ้นทุกวันที่ 10 ของเดือน และทำการปรับปรุงจำนวนเงินทุกวันที่ 1 ของเดือน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินสำรองสะสมที่ปรับปรุงนี้จะใช้กับเงินสำรองเป็นระยะเวลา 1 เดือนและจะทบกับเงินสำรองของแต่ละเดือนไปตลอด

- แบบเงินได้ประจำชื่อ Endoru Kun ของบริษัท GE Capital Edison Life เริ่มจำหน่ายเดือนธันวาคมปี 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ บริษัทจะนำเบี้ยประกันชีวิตชำระครั้งเดียวไปลงทุนเป็นระยะเวลา 6 ปีหรือ 10 ปี และบริษัทจะจ่ายเงินคืนเป็นเงินก้อนหรือจ่ายเงินคืนเป็นรายปี เป็นระยะเวลา 5, 10, 15 หรือ 20 ปีให้แก่ผู้เอาประกันชีวิต ในกรณีที่ผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตจากอุบัติเหตุในช่วงระยะเวลาก่อนที่จะเริ่มจ่ายเงินได้ประจำคืน บริษัทจะจ่ายเงินคืนเป็น 2 เท่าของจำนวนเงินเอาประกันชีวิต แต่ถ้าเสียชีวิตด้วยสาเหตุอื่นๆ บริษัทจะจ่ายเงินคืนตามอัตรา Policyholder Value (เบี้ยประกันภัยชำระครั้งเดียวคูณกับ assumed interest rate) ในกรณีที่เสียชีวิตหลังจากได้รับเงินได้ประจำแล้ว บริษัทจะจ่ายมูลค่าปัจจุบันของเงินได้ประจำ (present value of annuities) ที่จะจ่ายในอนาคตให้แก่ผู้เอาประกันชีวิต สำหรับอัตรา assumed interest ที่ใช้นั้นอ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ยตลาด (Market interest rate) และกำหนดขึ้นภายในช่วงเวลา

การจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตในแต่ละเดือน (Monthly sales period) ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 25 ของแต่ละเดือน โดยจะใช้อัตรา assumed interest ดังกล่าวตลอดระยะเวลาก่อนที่จะเริ่มจ่ายเงินได้ประจำ แต่หลังจากเริ่มจ่ายเงินได้ประจำไปแล้วจะมีการปรับเปลี่ยน assumed interest ให้มีค่าเท่ากับ Market interest

นอกจากนี้ บริษัท ALICO, Japan ได้ขายแบบการประกันภัย ชื่อ IS whole life (อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินสำรองสะสมจะมีการปรับปรุงทุกเดือนและมีการกำหนดอัตราผลตอบแทนสำหรับการลงทุนไว้ล่วงหน้า) ในเดือนกรกฎาคมปี 1997 และแบบ Interest rate fluctuating annuity (อัตรา assumed interest จะมีการปรับปรุงทุกๆ 5 ปีและยังอัตราดอกเบี้ยสูงจำนวนเงินได้ประจำก็จะสูงตามไปด้วย) การประกันชีวิตแบบนี้มีทั้งชนิดจ่ายเงินผลประโยชน์เป็นเงิน US ดอลลาร์และเงินเยนญี่ปุ่น

(4) แบบคำรักษาพยาบาล (New products in Medical care sector) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- การประกันชีวิตแบบคุ้มครองคำรักษาพยาบาล (Nursing care protection insurance) ชื่อ Super Care ของบริษัท Fukoku Mutual Life เริ่มจำหน่ายเดือนกรกฎาคมปี 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ เป็นแบบคุ้มครองคำรักษาพยาบาลตลอดชีพซึ่งมีการชำระเบี้ยประกันภัยครั้งเดียว โดยถ้าผู้เอาประกันชีวิตตกเป็นผู้ป่วยตามนิยามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัทจะจ่ายเงินจำนวน 10% ของจำนวนเงินเอาประกันชีวิตทุกปีเป็นระยะเวลา 10 ปี แต่ถ้าผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตหรือตกเป็นบุคคลพิการ (Highly handicapped states) บริษัทจะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนให้ทั้งหมด ทั้งนี้หากผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตหรือตกเป็นบุคคลพิการในระหว่างที่จ่ายเงินค่าดูแลรักษารายปี บริษัทจะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตให้ทั้งหมด แต่ต้องหักเงินค่ารักษาพยาบาลที่ได้จ่ายไปก่อนหน้านี้แล้วออกด้วย

- การประกันชีวิตสำหรับผู้ที่เป็นโรคมะเร็ง ชื่อ Courage ของบริษัท ORICO Life Insurance เป็นการประกันชีวิตที่คุ้มครอง benign neoplasm ด้วย เริ่มจำหน่ายเดือนสิงหาคมปี 1998

การประกันชีวิตแบบนี้เป็นรูปแบบใหม่ของการประกันชีวิตสำหรับผู้ป่วยโรคมะเร็ง ซึ่งคุ้มครอง benign neoplasm อันได้แก่ uterine myoma และเนื้องอกในสมองที่ไม่ใช่เนื้อร้าย (benign cerebral tumor) กรมธรรม์ประกันชีวิตหลักคือการประกันชีวิตที่ป่วยเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งจะมีระยะเวลารอคอย (Waiting period) 90 วัน แต่สำหรับสัญญาแนบท้าย benign neoplasm นั้นไม่มีระยะเวลารอคอย ในกรณีนี้วันที่สัญญามีผลบังคับใช้คือวันที่ทำสัญญาประกันชีวิต

- สัญญาแนบท้ายผลประโยชน์การชำระค่ารักษาพยาบาล (New hospital discharge benefit rider) ของบริษัท Meiji Mutual Life เริ่มจำหน่ายเดือนตุลาคมปี 1998

สัญญาแนบท้ายนี้ จะแนบอยู่กับสัญญาประกันชีวิตแบบตลอดชีพซึ่งมีสัญญาแนบท้ายแบบชั่วคราวระยะเวลาแนบอยู่แล้ว โดยบริษัทจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลในกรณีดังต่อไปนี้

- ผู้เอาประกันชีวิตเข้ารับการผ่าตัดในฐานะคนไข้นอก
- ผู้เอาประกันชีวิตเข้ารับการผ่าตัดในโรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 5 วัน
- ผู้เอาประกันชีวิตเข้ารับการรักษาดูแลในโรงพยาบาลมากกว่า 5 วัน

- การประกันค่ารักษาพยาบาลโดยกำหนดอัตราเบี้ยประกันชีวิตตามกลุ่มอายุ (Medical care insurance with age group premium rate) ของบริษัท INA Himawari Life Insurance เริ่มจำหน่ายเดือนธันวาคมปี 1998

การประกันชีวิตแบบนี้ ออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อใช้กับกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเช่น บริษัท กลุ่มวิชาชีพต่างๆ การประกันชีวิตแบบนี้ไม่คุ้มครองการเสียชีวิตของผู้เอาประกันชีวิตแต่จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลโดยจำกัดหมวดของการรักษาเพียงบางประเภท เนื่องจากต้องการลดเบี้ยประกันชีวิตให้ต่ำลงโดยการตัดความคุ้มครองการเสียชีวิตออกไป มีระยะเวลาคุ้มครอง 1 ปี โดยมีการกำหนดเบี้ยประกันชีวิตตามกลุ่มอายุซึ่งเรียกว่า age group method

(5) แบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยเป็นเงินตราต่างประเทศ (Foreign currency denominated products) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- แบบเงินได้ประจำชื่อ Endoru Kun (แบบเงินได้ประจำซึ่งใช้อัตรา assumed interest ผันแปรตามอัตราดอกเบี้ยของตลาด) เริ่มจำหน่ายเดือนธันวาคมปี 1998

การประกันชีวิตแบบนี้มีทั้งชนิดกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยเป็น US ดอลลาร์และเป็นเงินเยนญี่ปุ่น

ตัวอย่างอัตรา assumed interest ที่ใช้สำหรับธุรกิจรายใหม่ตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม 1998 ถึง 25 ธันวาคม 1998

ตารางที่ 3 แบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยเป็นเงิน US ดอลลาร์

ระยะเวลาที่จะจ่ายเงินได้ประจำ (period of deferment)	เบี้ยประกันภัย	
	ต่ำกว่า 10,000 US\$	10,000 US\$
6 ปี	3.63%	4.03%
10 ปี	3.61%	4.01%

ตารางที่ 4 แบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยเป็นเงินเยนญี่ปุ่น

ระยะเวลาที่จะจ่ายเงินได้ประจำ (period of deferment)	เบี้ยประกันภัย	
	ต่ำกว่า 10,000 US\$	10,000 US\$
6 ปี	1.00%	1.20%
10 ปี	1.20%	1.40%

เงินสำรองส่วนใหญ่ของแบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันชีวิต เป็นเงิน US ดอลลาร์นั้น จะนำไปลงทุนในตั๋วเงินคงคลัง (Treasury Bill) ของสหรัฐอเมริกา ส่วนเงินสำรองของแบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันชีวิตเป็นเงินเยนญี่ปุ่น จะนำไปลงทุนในพันธบัตรของหน่วยงานรัฐบาลญี่ปุ่นและหุ้นกู้ของบริษัทในญี่ปุ่นซึ่งเป็นหุ้นกู้ระดับเกรด A หรือสูงกว่า

แม้ว่าตามหลักการแล้ว เบี้ยประกันภัยรับและการจ่ายคืนผลประโยชน์ของแบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันชีวิตเป็นเงิน US ดอลลาร์นั้น จะกระทำในรูปเงิน US ดอลลาร์ แต่ก็สามารถทำเป็นเงินเยนญี่ปุ่นที่มีมูลค่าเท่ากับเงิน US ดอลลาร์ได้ โดยเมื่อบริษัทได้รับเบี้ยประกันภัยชำระครั้งเดียวในรูปของเงิน US ดอลลาร์มา ก็จะนำมาคำนวณเป็นเงินเยนญี่ปุ่นตามอัตรา TTM ซึ่งจะประกาศทุกวันเวลา 10.00 น. และเมื่อผู้รับประโยชน์ต้องการที่จะรับเงินได้ประจำในรูปของเงินเยนญี่ปุ่นก็นำอัตรา TTM มาใช้ โดยบริษัทไม่คิดค่าใช้จ่ายในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Foreign exchange commission) กับผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์ การเวนคืนมูลค่าเงินสดก็จะใช้อัตรา TTM เช่นเดียวกัน

แบบกำหนดจำนวนเงินเอาประกันชีวิตเป็นเงิน US ดอลลาร์นั้นสามารถเลื่อนการจ่ายเงินได้ประจำได้สูงสุดไม่เกิน 1 ปี โดยถ้าผู้รับเงินได้ประจำ (annuitant) ซึ่งต้องการที่จะรับเงินในรูปเงินเยนญี่ปุ่น และคาดว่าเงินเยนญี่ปุ่นจะมีค่าสูงขึ้นในวันเริ่มต้นการจ่ายเงินได้ประจำ ผู้รับเงินได้ประจำสามารถขอและเลื่อนการรับเงินประจำไปได้ 1 ปีจนกระทั่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกลับสู่สภาพปกติ ทั้งนี้ เงื่อนไข cooling-off จะไม่ถูกนำมาใช้ เว้นแต่ผู้เอาประกันชีวิตจะทำหนังสือระบุความต้องการดังกล่าวในสัญญาส่งถึงบริษัท

3.1.3.2 ช่องทางการจำหน่ายกรมธรรม์ของบริษัทประกันชีวิตญี่ปุ่น (Distribution Channels)¹⁸

วิธีการจำหน่ายกรมธรรม์ของบริษัทประกันชีวิตในญี่ปุ่น ที่ปฏิบัติกันมาในอดีตก็คือ การขายผ่านระบบตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งการขายผ่านระบบตัวแทนนี้จะได้ผลผลิตที่ต่ำและมีการเปลี่ยนบริษัทของตัวแทนประกันชีวิตค่อนข้างสูง นอกจากนี้ผลตอบแทนจากการลงทุนที่ต่ำลงตลอดจนความต้องการในการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตลดลง จึงส่งผลให้มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบตัวแทนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการคิดค้นช่องทางการจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบใหม่ๆ โดยบริษัทต่างประเทศและบริษัทประกันชีวิตที่มีขนาดเล็ก กำลังได้รับความสนใจจากบริษัทประกันชีวิตขนาดใหญ่ที่ต้องการปฏิรูประบบตัวแทนประกันชีวิต

¹⁸ ชัชวาลย์ วัยมหสุวรรณ, " ธุรกิจประกันชีวิตของประเทศญี่ปุ่น," วารสารการประกันภัย 96(ตุลาคม-ธันวาคม 2542) : 78-79. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจากเอกสารชื่อ Tillinghast Consulting Actuaries ประจำเดือนกรกฎาคม 2542

บริษัทประกันชีวิตขนาดเล็ก ใช้การขายกรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านตัวแทนซึ่งเป็นตัวแทนประเภทที่ผลตอบแทนขึ้นอยู่กับผลงาน ตัวแทนดังกล่าว โดยทั่วไปจะมีการศึกษาที่ดีและได้รับการอบรมเพื่อที่จะให้คำปรึกษาแก่ผู้ถือกรมธรรม์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁹ การจำหน่ายกรมธรรม์แบบใหม่ดังกล่าว ทำให้อัตราความคงอยู่ของกรมธรรม์สูงกว่าการขายผ่านระบบตัวแทนในอดีต (traditional direct sale farces) การจำหน่ายกรมธรรม์รูปแบบอื่นที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น ได้แก่ การตลาดแบบขายตรงโดยผ่านทางโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ การขายกรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านนายหน้าและตัวแทนประกันชีวิตอิสระ ซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในญี่ปุ่นได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 แต่การขายกรมธรรม์ด้วยวิธีการดังกล่าว ยังไม่มีบทบาทมากพอที่จะเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในระบบช่องทางจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตในญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามพันธมิตรทางการตลาดและการจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านทางสถาบันการเงินอื่นๆ กำลังได้รับความสนใจมากขึ้น

3.1.4 วิธีการกู้ฐานะบริษัทของธุรกิจประกันชีวิตในประเทศญี่ปุ่น²⁰

(Corporate Rehabilitations in the Japanese Life Insurance Industry)

ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อบริษัทประกันชีวิตเข้าสู่ระบบการกู้ฐานะ (rehabilitation process) ศาลจะแต่งตั้งผู้ดูแล (an administrator) ซึ่งเป็นผู้พิทักษ์ทางกฎหมาย (the legal trustee) เพื่อดูแลการกู้ฐานะของบริษัทและผู้ดูแลที่ศาลแต่งตั้งจะเป็นผู้เลือก the preliminary sponsor ซึ่งจะส่งผู้แทนมาร่วมในทีม business trustee ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการดำเนินงานของบริษัทและเตรียมพร้อมสำหรับการกู้ฐานะบริษัท และจะต้องทำงานให้สัมพันธ์กับทีมผู้พิทักษ์ทางกฎหมาย (legal trustee)

การกู้ฐานะของบริษัทประกันชีวิตมีวิธีการที่สำคัญ ประกอบด้วย

¹⁹ Life Insurance Business in Japan 2000/2001. p.14.

²⁰ กองนโยบายและระบบสารสนเทศ, "วิธีการกู้ฐานะบริษัทของธุรกิจประกันภัยในประเทศญี่ปุ่น," วารสารการประกันภัย 104(ตุลาคม-ธันวาคม 2544) : 45-48.

(1) การดำเนินงาน (Operations)

ในระหว่างการกู้ฐานะของบริษัทประกันชีวิต จะไม่มีการออกกรมธรรม์แบบใหม่และไม่ยอมรับการร้องขอเวนคืนกรมธรรม์ แต่ยังคงมีการจ่ายเงินผลประโยชน์สำหรับมรณกรรม ค่ารักษาพยาบาล และการครบกำหนดสัญญา โดย trustee จะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การจ่ายเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์

(2) การประเมินค่าสินทรัพย์ (Asset Valuations)

การกำหนดขอบเขตการปรับโครงสร้างผลประโยชน์ของผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์จำเป็นสำหรับการกู้ฐานะของบริษัท The trustee และ sponsor จึงต้องมีข้อตกลงร่วมกันในเรื่องมูลค่าทรัพย์สิน เนื่องจากกฎการบัญชีของประเทศญี่ปุ่นไม่มีมาตรฐานการประเมินราคาที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่นบริษัทประกันชีวิตในประเทศญี่ปุ่นมักถือครองสินทรัพย์ในรูปเงินกู้ประมาณ 30% ของสินทรัพย์ทั้งหมด เงินกู้เหล่านี้ลงมูลค่าตามราคาบัญชีตามข้อกำหนดเรื่อง NPL แต่มูลค่าแท้จริงอาจจะแตกต่างจากนี้มาก และเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการประเมินราคาสินทรัพย์ The trustees จึงเปลี่ยนสินทรัพย์ส่วนใหญ่ เช่น เงินกู้และหลักทรัพย์นอกตลาดหลักทรัพย์ ให้เป็นเงินสดโดยการขายทอดตลาดและการประมูล

(3) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value)

เนื่องจาก มูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบการกู้ฐานะบริษัทมีค่าเป็นลบ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับโครงสร้างหนี้หรือระดมเงินทุนจากภายนอก เพื่อเตรียมบริษัทให้มีฐานะการเงินที่พร้อมสำหรับให้ sponsor เข้ามาดำเนินธุรกิจต่อไป

วิธีการลดค่าติดลบในส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทประกันชีวิต คือ ยกเลิกทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดหรือส่วนอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน การปรับโครงสร้างของบริษัท Kyoei ซึ่งเป็นบริษัทเดียวที่เป็น Stock Company ได้ยกเลิกทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด สำหรับอีก 2 บริษัทที่เป็นบริษัท Mutual ส่วนของทุนเรียกว่า " Kikin " ซึ่งถือครองโดยบุคคลภายนอก มีลักษณะคล้ายคลึงกับ subordinated debt เช่น หนี้กู้ด้อยสิทธิที่มีระยะเวลาการจ่ายเงินคืนที่แน่นอน ในการปรับโครงสร้างของบริษัท Kikin จะถูกยกเลิกทั้งหมด นอกจากนี้ subordinated debt และหนี้สินที่ไม่มีประกันทั้งหมดก็ถูกยกเลิกเช่นกัน

(4) การลดผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ (Policyholder Benefits)

การยกเลิกส่วนของผู้ถือหุ้่นนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และไม่มีเงินสนับสนุนจากองค์กรคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ (The Policyholders Protection Corporation) ดังนั้นจึงต้องมีการลดผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันชีวิต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ถือกรมธรรม์โดยตรง

การคำนวณจำนวนเงินเอาประกันชีวิตของผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิต ต้องมีการคำนวณใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับเงินสำรองตามกรมธรรม์ ในการคำนวณใหม่นี้ กรมธรรม์หลักและสัญญาเพิ่มเติมจะได้รับการพิจารณาแยกจากกัน อย่างไรก็ตามจำนวนเงินเอาประกันชีวิตใหม่จะไม่เกินจำนวนเอาประกันชีวิตเดิม

- วิธีการลดผลประโยชน์ มีส่วนประกอบหลักๆ 2 ประการ ได้แก่
- การกำหนดให้ผลประโยชน์ที่ถือไว้เป็นเงินสำรองตามกฎหมาย ซึ่งจะ ทำให้ผลประโยชน์ในปัจจุบัน อนาคต และมูลค่าเงินสดตามกรมธรรม์มีมูลค่าลดลง
  - การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์เรื่องการสะสมผลประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต ซึ่งจะทำให้เกิดการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจของธุรกิจที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การปรับผลประโยชน์ของผู้ถือกรมธรรม์ มีหลักใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) การคำนวณเงินสำรองสำหรับผู้ถือกรมธรรม์ตามกฎหมาย (Statutory Policyholder Reserves) โดยใช้วิธีการ Zillmer reserve ตลอดอายุสัญญาประกันชีวิต
- 2) การลดเงินสำรองพร้อมๆกับมี Surrender Charge
- 3) การกำหนดเบี้ยประกันชีวิตตามอัตราภาระและอัตราการเจ็บป่วยล่าสุด
- 4) การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยที่จะใช้ในการคำนวณผลประโยชน์ในอนาคต

ผลจากการลดอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลประโยชน์ ทำให้ผลประโยชน์จากกรมธรรม์ประเภทออมทรัพย์ เช่น Whole Life Endowment และ Deferred Annuity ได้รับผลกระทบมากที่สุด ในขณะที่กรมธรรม์ประเภทคุ้มครอง (Protection Contracts) เช่น Term และ medical rider จะได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยหรือบางกรณีอาจไม่ได้รับผลกระทบเลย และเพื่อปกป้องมูลค่าทางเศรษฐกิจของธุรกิจประกันชีวิตได้มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการเวนคืนกรมธรรม์สำหรับผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตที่สมัครใจยกเลิกกรมธรรม์หลังการกู้ฐานะของบริษัทประกันชีวิต

(5) หนี้สินในส่วนของเงินบำนาญ (Pension Liabilities)

the legal trustee มองว่าส่วนของเงินบำนาญไม่ควรต้องรับประกันไม่ว่าจะเป็นเงินบำนาญของลูกจ้างปัจจุบันหรืออดีต เพื่อลดต้นทุนของหนี้สินให้น้อยลง

(6) โครงสร้างเงินทุน

การรับรู้มูลค่าสินทรัพย์ค่านิยม (Goodwill Asset) ในงบดุลเพื่อทดแทนการขาดสินทรัพย์ (the net asset deficit) ในงบดุลซึ่งจะช่วยให้งบดุลได้ดุล อย่างไรก็ตามต้องแสดงให้เห็นว่าผลกำไรในอนาคตสามารถครอบคลุมส่วนของสินทรัพย์ค่านิยม การรับรู้มูลค่าสินทรัพย์ค่านิยมช่วยให้การกอบกู้ฐานะของบริษัทสามารถทำได้โดยไม่ต้องเพิ่มทุนจำนวนมาก เพื่อทดแทนสินทรัพย์ขาดดุล อย่างไรก็ตาม บริษัทต้องการเงินทุนเพิ่มเติมเพื่อสร้าง Solvency Margin Ratio ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของธุรกิจในปัจจุบัน

3.1.5 องค์การคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิต²¹ (Life Insurance Policyholder Protection Organization)

การแก้ไขกฎหมายธุรกิจประกันภัย (insurance business law) ในปี 1995 เพื่อให้มีระบบคุ้มครองผู้เอาประกันภัยจากการล้มละลายของบริษัทประกันภัย ทำให้มีการจัดตั้งองค์การคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย (policyholder protection organization)²² ขึ้น

²¹ ประสงค์ กิตติธรรมวงศ์, " วงจรธุรกิจประกันชีวิตของญี่ปุ่นในปี 1998," วารสารการประกันภัย 94 (เมษายน-มิถุนายน 2542) : 83-84. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจากบทความเรื่อง Japanese Life Insurance Business Circles in 1998 ของ Mr. Shigeo Ishigomi

²² ชัชวาลย์ วัยมหสุพรรณ, " ธุรกิจประกันชีวิตของประเทศญี่ปุ่น," วารสารการประกันภัย 96(ตุลาคม-ธันวาคม 2542) : 80. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจากเอกสารชื่อ Tillinghast Consulting Actuaries ประจำเดือนกรกฎาคม 2542

อย่างไรก็ตาม องค์การคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวเป็นองค์กรที่ให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีการประกันวินาศภัยเท่านั้น

สมาคมประกันชีวิตญี่ปุ่น (Life Insurance Association of Japan – LIAJ)²³ จึงจัดตั้งกองทุนประกันชีวิตขึ้นมาเพื่อให้ความคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตจำนวน 2 กองทุน โดยการระดมเงินจากบริษัทประกันชีวิตที่เป็นสมาชิกของสมาคมประกันชีวิต เพื่อให้ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์เกิดความมั่นใจว่าจะได้รับความคุ้มครองหากบริษัทประกันชีวิตที่เป็นสมาชิกล้มละลาย โดยกองทุนแรกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัท Nissan Mutual Life Insurance ในปี 1997 เงินจากกองทุนแรกที่จัดตั้งขึ้นมานี้ถูกนำไปใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บริษัท Nissan Mutual Life Insurance จนหมด จึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งกองทุนที่ 2 ขึ้นในเดือนธันวาคมปี 1998 เพื่อรองรับความไม่แน่นอนของบริษัทประกันชีวิตที่เป็นสมาชิกของสมาคมประกันชีวิต

กฎหมายธุรกิจประกันภัยฉบับแก้ไขใหม่ (insurance business law) ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 1998 กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย (policyholder protection organization - PPO) ทั้งด้านการประกันชีวิตและการประกันวินาศภัย ซึ่งองค์กรนี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายธุรกิจประกันภัย (insurance business law) โดยอยู่ภายใต้การบริหารงานของสมาคมประกันชีวิตญี่ปุ่น²⁴

จุดดีของระบบที่แก้ไขใหม่นี้คือ การให้ความคุ้มครองผู้เอาประกันภัยแม้ว่าจะปราศจากบริษัทประกันภัยที่จะมารับโอนกรมธรรม์ประกันภัย (relief insurance company) ก็ตาม โดยองค์กรคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย (policyholder protection organization – PPO) ให้ความคุ้มครองผู้เอาประกันภัยโดยการอนุรักษ์กรมธรรม์ฉบับเดิม และรับโอนสัญญาประกันชีวิตมาจากบริษัทประกันชีวิตที่ล้มละลาย แต่ถ้ามีบริษัทประกันชีวิตมารับโอนกรมธรรม์ประกันชีวิต (relief insurance company) แล้ว องค์การคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย จะจ่ายเงินจากกองทุนให้แก่บริษัทประกันชีวิตที่มารับโอนกรมธรรม์ประกันชีวิต (relief insurance company) นั้นเพื่อดำเนินการแทน โดยการประกันชีวิตทุกประเภทและทุกแบบจะได้รับความคุ้มครองภายใต้องค์กรคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยนี้

²³ Life Insurance Business in Japan 2002/2003. p.10.

²⁴ Life Insurance Business in Japan 2001/2002. p.13-14.

ทั้งนี้ มีการรับประกันจำนวนเงินเอาประกันชีวิตของแต่ละกรมธรรม์ไว้ไม่ต่ำกว่า 90% อย่างไรก็ตามจนถึงเดือนมีนาคมปี 2001 จากประสบการณ์การฝากเงินของบริษัทประกันชีวิตกับธนาคาร ปรากฏว่า นอกจากองค์กรคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย (policyholder protection organization - PPO) จะสามารถชดเชยจำนวนเงินเอาประกันชีวิตประเภทกลุ่มได้เต็มจำนวนแล้ว ยังสามารถชดเชยเงินเอาประกันชีวิตของสัญญาประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำประเภทบุคคลได้เต็มจำนวนอีกด้วย แต่เมื่อใดก็ตามที่มีการโอนกรมธรรม์ประกันชีวิต (relief insurance company) ข้อกำหนดในกรมธรรม์เช่น อัตรา assumed interest ที่ใช้สำหรับการคำนวณอัตราเบี้ยประกันชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ระบบการคุ้มครองผู้เอาประกันภัยที่แก้ไขใหม่นี้ มีความทันสมัยมากกว่าระบบเดิมมาก เพราะระบบเดิมนั้นการส่งเงินเข้ากองทุนคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยจะเป็นไปด้วยความสมัครใจของบริษัทประกันชีวิต แต่ภายใต้ระบบที่แก้ไขใหม่นี้บริษัทประกันชีวิตทุกบริษัทจะต้องส่งเงินเข้ากองทุนคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย²⁵ (policyholder protection organization - PPO)

บริษัทประกันชีวิตแต่ละบริษัท จะต้องจัดสรรเงินที่ได้มาจากเบี้ยประกันชีวิตเข้ากองทุนคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย (policyholder protection organization - PPO) และเพื่อลดภาระทางการเงินทั้งระบบของธุรกิจประกันชีวิต จึงมีการกำหนดจำนวนเงินสูงสุดของกองทุนไว้ และหากผลประโยชน์ที่ต้องจ่ายคืนตามสัญญาประกันชีวิตสูงกว่าจำนวนเงินสูงสุดที่กองทุนมีอยู่ PPO จะกู้เงินมาจากธนาคารเพื่อจ่ายคืนผลประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิต ทั้งนี้จำนวนเงินที่กู้ได้สูงสุดถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหารของสมาคมประกันชีวิตญี่ปุ่น

กฎหมายธุรกิจประกันภัยถูกแก้ไขอีกครั้งเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2003 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 8 มิถุนายน 2003 สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิต (Life insurance policyholders) โดยการเพิ่มเงินช่วยเหลือให้อีกเป็นจำนวน 5 แสนล้านเยน ซึ่งเงินจำนวนนี้มาจากเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตเก็บมาจากผู้เอาประกันชีวิตจำนวน 1 แสนล้านเยน และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 4 แสนล้านเยน เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อธุรกิจประกันชีวิตมากยิ่งขึ้น²⁶

²⁵ Ibid.

²⁶ Life Insurance Business in Japan 2002/2003. p.13-14.

กล่าวโดยสรุป การกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยในประเทศญี่ปุ่นนั้นค่อนข้างเข้มงวด เมื่อเทียบกับการกำกับดูแลธุรกิจประเภทนี้ในประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น

- มีข้อห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจประกันภัย
- มีการควบคุมอัตราเบี้ยประกันภัย
- มีระบบการตั้งขออนุมัติกรรมธรรม์ประกันภัยใหม่
- ในการประเมินราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ (listed securities) จะยึดหลักของการประเมินโดยใช้ราคาต่ำที่ต่ำกว่า ระหว่างราคาตลาด และราคาที่บริษัทประกันภัยซื้อหลักทรัพย์นั้นมา ซึ่งเป็นการประเมินแบบอนุรักษนิยม (conservative) มาก
- บริษัทประกันภัยสามารถลงทุนในหลักทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ได้ไม่เกินร้อยละ 30 และร้อยละ 20 ของเงินลงทุนรวมตามลำดับ

3.2 กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 รูปแบบที่ใช้ในการกำหนดฐานะความมั่นคงของธุรกิจประกันภัย²⁷

การกำหนดฐานะความมั่นคงของบริษัทประกันภัยกระทำได้หลายวิธี โดยทั่วไปแล้ว อาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มแรก เป็นการกำหนดในรูปของอัตราส่วน (fixed ratio) และเงินกองทุนที่ปรับตามความเสี่ยง (risk-based capital) กลุ่มที่สอง เป็นการกำหนดโดยอาศัยการทดสอบจากการสร้างแบบจำลองทางธุรกิจขึ้นมา (test based on more extensive risk or ruin theoretic modeling of the whole business) นอกจากนั้น ยังมีการกำหนดเงินกองทุนจากการทดสอบในหลายๆ สถานการณ์ (scenario testing) และในรูปของ dynamic solvency analysis

3.2.1.1 การกำหนดในรูปของอัตราส่วน (fixed ratio)

การกำหนดฐานะความมั่นคงของบริษัทประกันภัยในรูปแบบนี้ เป็นการระบุสัดส่วนที่แน่นอนเพื่อใช้วัดความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นรายการในงบดุลหรืองบกำไร

²⁷ อรรถพล พิบูลชนพัฒนา, "การกำหนดฐานะความมั่นคงของธุรกิจประกันภัย," วารสารการประกันภัย 100 (ตุลาคม-ธันวาคม 2543): 16-18. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจาก On Solvency, Solvency Assessments and Actuarial Issues: An IAIS Issues Paper Final Version, IAIS Sub-Committee on Solvency and Actuarial Issues, 15 March 2000

ขาดทุนของบริษัทประกันภัย ตัวอย่างเช่น การกำหนดเงินกองทุนเป็นสัดส่วนร้อยละจากเบี้ยประกันภัยรับหรือเป็นสัดส่วนจากเงินสำรองค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย

สำหรับการประกันชีวิต การกำหนดสัดส่วนแบบนี้จะนำไปใช้เพื่อประเมินความเสี่ยงที่มีเฉพาะในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยเงินสำรองทางเทคนิคของธุรกิจประกันชีวิตมิได้เพื่อเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผูกพันของบริษัทประกันชีวิต ที่ต้องจ่ายอัตราดอกเบี้ยตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์สำหรับกรมธรรม์ที่จะจ่ายเงินเมื่อผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตลง จำนวนเงินที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงก็คือ จำนวนเงินที่บริษัทต้องเพิ่มเข้าไปในเงินสำรองทางเทคนิคในกรณีที่ผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตซึ่งสามารถวัดความเสี่ยงที่เกิดจากความแตกต่างอันเนื่องมาจากอัตราภาระที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าอัตราภาระที่คาดการณ์ไว้ในตารางภาระวัย

การกำหนดขนาดเงินกองทุนโดยใช้วิธีอัตราส่วนนี้ มีข้อดีตรงที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและวิธีการคำนวณไม่ซับซ้อน แต่ก็ยังมีข้อเสียอยู่บ้างบางประการ ดังต่อไปนี้

- เป็นวิธีการที่ค่อนข้างกว้าง (general approach) ไม่สามารถประเมินความเสี่ยงของบริษัทประกันภัยได้ทุกๆ ราย
- ในการประเมินความเสี่ยง จะใช้เพียงข้อมูลในอดีต (historical data) ไม่มีการนำข้อมูลการคาดการณ์ในอนาคตมาใช้ (dynamic forward looking basis)

3.2.1.2 การกำหนดขนาดของเงินกองทุนโดยปรับตามความเสี่ยง (risk-based capital model)

การกำหนดฐานะความมั่นคงของบริษัทประกันภัยในรูปแบบนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบของการกำหนดขนาดเงินกองทุนในรูปของอัตราส่วน ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงแต่ละประเภท เช่น การประกันภัยประเภทต่างๆ ความเสี่ยงจากการรับประกันภัยในระยะยาว (long-tail risks) และความเสี่ยงที่เกิดจากสินทรัพย์

การกำหนดขนาดของเงินกองทุนโดยปรับตามความเสี่ยงนี้ ถูกนำมาใช้ในประเศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา โดยในประเทศแคนาดามีการกำหนดให้การลงทุนประเภทต่างๆ เป็นปัจจัยที่ถูกนำมาใช้ในการคำนวณหาความเสี่ยง (refined risk factors) สิ่งที่น่าสนใจในการกำหนดขนาดของเงินกองทุนตามวิธีนี้คือ การกำหนดระดับในการควบคุม (control levels or

trigger points) ที่จะเป็นตัวกำหนดมาตรการหรือวิธีการดำเนินงาน ณ ระดับใดระดับหนึ่งที่เกินกว่าร้อยละ 100 จากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.2.1.3 การกำหนดขนาดของเงินกองทุนตามวิธี risk or ruin theoretic approaches ใช้หลักการในการตั้งเงินทุนสำรองที่มีโอกาสเสี่ยงต่อความเสียหายต่ำ (acceptably low probability of ruin or failure) ในช่วงเวลาดั้งแต่ 2-3 ปี ไปจนกระทั่งถึง 30 ปีหรือมากกว่า โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลจะเป็นผู้วางแนวทางในการปฏิบัติ โดยกำหนดให้บริษัทประกันภัยคำนวณหาขนาดของเงินกองทุนของตนเอง วิธีการนี้จะเป็นการสร้างแบบจำลอง (model approach) ที่ประกอบด้วยความเสี่ยงประเภทต่างๆ คล้ายกับแบบจำลองของธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ยังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น แบบจำลองไม่อาจครอบคลุมกิจกรรมได้ทุกประเภท และข้อมูลสำคัญบางประเภทอาจกำหนดความหมายทางสถิติได้ยาก

3.2.1.4 การกำหนดขนาดของเงินกองทุนด้วยวิธีการเสริม (supplementary approach)

การกำหนดขนาดของเงินกองทุนด้วยวิธีการเสริม (supplementary approach) โดยการใช้ scenario survivorship model และ dynamic solvency analysis ซึ่งกำหนดให้บริษัทประกันภัยต้องทดสอบฐานะเงินกองทุนของตนในสถานการณ์ต่างๆ (prescribed scenarios) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ข้อเสียของวิธีการนี้คือ ความยากในการกำหนดสภาพของสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับแต่ละบริษัทที่นำมาทดสอบโดยการใช้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่ รวมทั้งเรื่องต้นทุนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการทดสอบซึ่งมีราคาแพง

3.2.2 การกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตในสหรัฐอเมริกา

3.2.2.1 แนวความคิดของการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิต²⁸

ลักษณะสำคัญ 4 ประการของธุรกิจการประกันชีวิต ทำให้เกิดจุดมุ่งหมายพิเศษในการกำกับดูแลธุรกิจประเภทนี้ ได้แก่

²⁸ C.Arthur Williams, Jr. Michael L. Smith Peter C. Young, *Risk Management and Insurance seventh Edition* (McGraw – Hill, Inc.), p. 358.

1. สภาพคล่องทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต เป็นหลักในการสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชน ดังนั้นบริษัทประกันชีวิตจึงต้องรับประกันได้ว่าตนจะสามารถชดใช้เงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้ถือกรมธรรม์ (policyholder) ได้ตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาประกันชีวิต

2. ผู้บริโภค (consumer) ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าในอนาคตบริษัทประกันชีวิตจะปฏิบัติตามสัญญาประกันชีวิตที่ได้ทำไว้หรือไม่

3. การเปิดเสรีการประกันภัย ทำให้มีบริษัทประกันชีวิตเกิดขึ้นใหม่จำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นที่พึงปรารถนาของผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิต (policyholder) สำหรับความไว้วางใจและความสัมพันธ์กับบริษัทประกันชีวิต เพราะมีโอกาสที่บริษัทจะกระทำการฉ้อฉลได้

4. หากไม่มีการกำกับดูแลการแข่งขันในตลาดประกันภัย จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม ความไม่สามัคคี และการเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย (monopolization) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรถูกตระหนักถึงเป็นอย่างมาก

บทบาทของผู้กำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และในยุโรปเน้นการตรวจสอบเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการล้มละลายของบริษัทประกันชีวิตและสถาบันการเงินรูปแบบอื่น และเริ่มตระหนักถึงแนวทางการแก้ไขวิธีการกำกับดูแลบริษัทประกันชีวิตที่ดีกว่าเดิม

การกำกับดูแลแบบดั้งเดิมถูกแทนที่ด้วยการกำกับดูแลแบบใหม่ที่มีการเน้น (focus) การกำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิตและการบริหารงานของผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลงวิธีการกำกับดูแลแบบใหม่ มี 2 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนแรก การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายประกันภัยเพื่อเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้กำกับดูแล ลดขอบเขตการดำเนินธุรกิจของบริษัทประกันภัยกับองค์กรอื่นๆ และให้มีการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำที่มีความเข้มงวดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่สอง มีสาเหตุมาจากแรงกดดันของรัฐบาลที่จำกัดงบประมาณในการกำกับดูแล เนื่องจากความคิดที่ว่าผู้กำกับดูแลไม่สามารถป้องกันไม่ให้บริษัทประกันชีวิตล้มละลายได้แม้จะมีทุกสิ่งทุกอย่างที่พร้อมดำเนินการได้ก็ตาม

ตัวอย่างปัญหาทางการเงินที่บริษัทประกันชีวิตประสบ คือ การลงทุนในโครงการที่ไม่มีกำไร การขยายตัวของบริษัทประกันชีวิตแบบไร้การควบคุม ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร รวมทั้งกลยุทธ์ในการบริหารงานและวัฒนธรรมขององค์กร ปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้ แม้จะมีการเพิ่มจำนวนผู้ที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิต การใช้เทคโนโลยีที่ดีขึ้น หรือการใช้ทรัพยากรในการกำกับดูแลมากขึ้น ดังนั้นการกำกับดูแลต้องกระทำโดยมีการเน้น (focus) ที่การประเมินมูลค่าของทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทประกันภัยและการดำเนินงานของบริษัทประกันภัยให้มากขึ้น

การประกันชีวิตเป็นการจ่ายเงินในปัจจุบันเพื่อความคุ้มครองในอนาคต ความคุ้มครองที่ผู้เอาประกันชีวิตได้รับขึ้นอยู่กับบริษัทประกันชีวิตที่ตนเข้าทำสัญญาด้วยนั้นว่าจะยังคงดำเนินงานอยู่ตลอดอายุกรมธรรม์หรือไม่ ดังนั้น บทบาทของผู้กำกับดูแลจึงมีความสำคัญต่อการสร้างความมั่นใจแก่ผู้เอาประกันชีวิตว่า บริษัทประกันชีวิตที่ตนเข้าทำสัญญาประกันชีวิตด้วยนั้นมีความสามารถที่จะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตคืนได้เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญาหรือเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุไว้ในสัญญา ดังนั้นการกำกับดูแลจึงมีลักษณะการดำเนินงานที่ต้องการจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ เพื่อให้ผู้รับประกันชีวิตมีเงินทุนเพียงพอที่จะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนแก่ผู้เอาประกันชีวิต และเพื่อให้ผู้รับประกันชีวิตให้บริการแก่ผู้เอาประกันชีวิตอย่างยุติธรรม

3.2.2.2 วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิต²⁹

วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตคือ การดูแลให้บริษัทประกันชีวิตมีความสามารถที่จะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตคืนได้ รวมทั้งการคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต หรือผู้รับประโยชน์ให้ได้รับความเป็นธรรมด้านราคาและจากสัญญาประกันชีวิตที่ตนได้ทำขึ้น ซึ่งการกำกับดูแลมี 2 ช่วงที่แตกต่างกัน ช่วงแรกคือ การกำกับดูแลที่เป็นแบบอนุรักษ์นิยมอย่างมาก หมายถึง การป้องกันไม่ให้เกิดความล้มเหลวของธุรกิจประกันชีวิตโดย

²⁹ C.Arthur Williams, Jr. Michael L. Smith Peter C. Young, Risk Management and Insurance seventh Edition (McGraw – Hill, Inc.), p. 359.

แข่งขันท่อการแข่งขันต่างๆ เช่น การลงทุนของบริษัทประกันชีวิตต่างชาติ วิธีการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งวิธีนี้ก่อให้เกิดผลเสียอย่างมากคือ การขาดการพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้การประกันชีวิตเข้มแข็งขึ้น ส่วนอีกข้อหนึ่งคือ การกำกับดูแลแบบเสรี โดยเปิดเสรีให้มีการจัดตั้งบริษัทประกันชีวิตเพื่อให้เกิดการแข่งขันมากที่สุด ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการที่บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตคืนได้เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญาประกันชีวิต หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุไว้ในสัญญา และในระยะยาวอาจทำให้บริษัทประกันชีวิตประสบปัญหาทางการเงินและปิดกิจการเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลจริงๆ คือ การผสมผสานทั้ง 2 ข้อของการกำกับดูแลนั้นคือการกำกับดูแลแบบอนุรักษ์นิยมและแบบเสรีเข้าด้วยกัน เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตเกิดความมั่นคงทางการเงิน และมีความสามารถที่จะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตได้ ในขณะเดียวกันก็มีการแข่งขันเกิดขึ้นในตลาดประกันภัยด้วย

3.2.2.3 ระดับของการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิต³⁰ แบ่งออกเป็น

1. National Level ประเทศที่ใช้การกำกับดูแลแบบนี้ เช่น ญี่ปุ่น, สหราชอาณาจักร
2. Local Level หรือ State Level ประเทศที่ใช้การกำกับดูแลแบบนี้ เช่น สหรัฐอเมริกา

การกำกับดูแลแบบ State Regulation มีข้อดีดังต่อไปนี้

1. State Regulation ทำให้การกำกับดูแลมีความแข็งแกร่ง มั่นคงแน่นอน และมีสภาพคล่องทางการเงินที่ดี กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ State Regulation สามารถใช้ในการกำกับดูแลได้ผลเป็นอย่างดี
2. Local Supervision สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับความต้องการของท้องถิ่น (Local) ได้เป็นอย่างดี

³⁰ Ibid, pp.370-371.

3.State Supervision สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการทดลองการกำกับดูแลรูปแบบใหม่ๆ ซึ่ง the National Association of Insurance Commissioners (NAIC) ได้จัดการประชุมเพื่อพัฒนาปรับปรุงกฎหมายรวมทั้งวิธีการกำกับดูแลที่ดีกว่าเดิม

4.ถ้าการเมืองการปกครองอ่อนแอ Federal Supervision จะสร้างผลกระทบต่อธุรกิจประกันภัยของเอกชนทั้งหมด ในขณะที่การกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยโดยรัฐ (State Regulation) กลับไม่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมของบริษัทประกันภัยมากนัก

หัวหน้าฝ่ายประกันภัยของรัฐ (the head of a state insurance department) มีหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

- การออกกฎระเบียบและวิธีการกำกับดูแล
- การออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันภัยและการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทประกันภัย
- การออกใบอนุญาตและการควบคุมตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัย
- การควบคุมชนิดหรือประเภทของสัญญาประกันภัย และรายละเอียดในกรมธรรม์ประกันภัยที่ออกจำหน่ายในรัฐนั้น
- การกำกับดูแลกิจกรรมการลงทุนของบริษัทประกันภัย
- การกำหนดจำนวนเงินสำรองประกันภัยซึ่งบริษัทประกันภัยจะต้องดำรงไว้ในจำนวนที่เพียงพอต่อความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย
- การกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทประกันภัยและการสืบสวนคำร้องของผู้บริโภค

การกำกับดูแลแบบ Federal Regulation มีข้อดีดังต่อไปนี้

1.Federal Regulation ให้การปกป้องคุ้มครองผู้บริโภคในทุกๆ รัฐได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.Federal Regulators มีอำนาจในการกำกับดูแลมากกว่า State Regulators และ Federal Regulators ยังสามารถทนแรงกดดันจากความสนใจของคนในท้องถิ่นได้ดีกว่า

3. เมื่อมีการค้าขายระหว่างรัฐเกิดขึ้น Federal Regulation สามารถลดปัญหาข้อโต้แย้งในเรื่องเขตอำนาจศาลลงได้

3.2.2.4 การกำกับดูแลการจ่ายผลประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิต³¹

บริษัทประกันชีวิตต้องมีทรัพย์สินที่เพียงพอกับหนี้สิน ดังนั้นจึงต้องหามาตรการต่างๆ มาบรรเทาหรือลดจำนวนความล้มเหลวของบริษัทประกันภัย ซึ่งการใช้กฎหมายบังคับจะได้ผลมากกว่าการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญคือทำให้บริษัทประกันภัยที่มีฐานะการเงินมั่นคงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ผู้ซื้อประกันชีวิตก็จะได้รับการประกันชีวิตจากผู้รับประกันชีวิตที่มีฐานะการเงินมั่นคงแข็งแรง สามารถจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตได้

การเข้าไปตรวจสอบ ณ ที่ทำการของบริษัทประกันภัย เป็นวิธีการที่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาทางการเงินของบริษัทประกันภัย ซึ่งหน้าที่ของผู้กำกับดูแลทางการเงิน ก็คือ การวิเคราะห์และการตรวจสอบ

1. การตรวจสอบ หรือการสังเกตการณ์ ณ ที่ทำการของบริษัทประกันภัย ต้องมีกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานที่กำกับดูแลในการเข้าไปตรวจสอบ และรวบรวมข้อมูลที่เป็นจากบริษัทประกันภัย หน่วยงานกำกับดูแลที่เข้าทำการตรวจสอบในที่ทำการของบริษัทประกันภัย ควรจะดำเนินการ ดังนี้

- ประเมินระบบการบริหารงานและระบบการควบคุมภายใน
- วิเคราะห์กิจกรรมทางการเงินของบริษัท
- ประเมินผลการดำเนินธุรกิจประกันภัย เช่น การวิเคราะห์นโยบายการรับประกันภัยและการประกันภัยต่อ
- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบริษัทประกันภัยกับองค์กรอื่นๆ
- ประเมินความมั่นคงทางการเงินของบริษัท

เมื่อบริษัทประกันภัยประสบปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการเงินหรือการดำเนินงาน หน่วยงานที่กำกับดูแลต้องให้บริษัทประกันภัยนั้นดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างรวดเร็วและจริงจัง

³¹ Life Insurance Principles & Practice (Dearborn Financial Publishing, Inc., 2001), p.28-29.

2.การวิเคราะห์ทางการเงิน : ผู้กำกับดูแลต้องมีข้อมูลทางการเงินของบริษัทประกันภัยและวิเคราะห์ถึงสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้นซึ่งอาจเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคต

การตรวจสอบความมั่นคงทางการเงิน และการบริหารงานของบริษัทประกันภัยนั้น ผู้กำกับดูแลต้องรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการตรวจสอบ ซึ่งอาจเป็นรายงานทางการเงินของบริษัท รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่มีการร้องขอเป็นพิเศษ หรือจากการตรวจสอบในที่ทำการของบริษัท หรือจากการตรวจสอบในที่ทำการร่วมกับนักคณิตศาสตร์ประกันภัยและผู้ตรวจสอบภายนอก เพื่อทำการวิเคราะห์งบการเงินของบริษัทประกันภัยเพื่อจะได้ทราบถึงสถานะทางการเงินที่แท้จริงของบริษัทประกันภัย อันเป็นการปกป้องคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตให้พ้นจากความเสี่ยงจากการที่ไม่สามารถเรียกก้อนจำนวนเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตได้

การเลือกบริษัทผู้รับประกันชีวิต ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

- โครงสร้างของบริษัทผู้รับประกันชีวิต
- การดำเนินงานที่ต่อเนื่อง
- ความรู้ความชำนาญและคุณภาพ
- ต้นทุน
- ความมั่นคงด้านการเงิน
- การสื่อสารติดต่อ
- ความรับผิดชอบด้านการบริการ
- ผลประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิตที่ดำเนินการอยู่
- ความยืดหยุ่นของการรับประกันชีวิต
- การสนับสนุนจากนายหน้า

องค์ประกอบในการพิจารณาเลือกบริษัทประกันชีวิตดังกล่าว ฐานะการเงินเป็นเรื่องที่สำคัญกว่าเรื่องอื่นๆ ทั้งหมด ผู้เอาประกันชีวิตหรือลูกค้ายินดีที่จะจ่ายเบี้ยประกันชีวิตสูงขึ้น ถ้ารู้ว่ามีโอกาสมากขึ้นที่จะได้รับจำนวนเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตคืนเมื่อบริษัทประกันชีวิตประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือล้มละลาย

3.2.2.5 การเข้าแทรกแซง (sanctions) การดำเนินงานกรณีของบริษัทประกันชีวิตขาดสภาพคล่องทางการเงิน (Insurer Insolvency)³²

ผู้กำกับดูแลมีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับบริษัทประกันภัย ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจนี้ควรจะมีกรอบระบุไว้ เช่น การให้อำนาจในการควบคุมกิจกรรมบางอย่างของบริษัทได้แก่ การยกเลิก การอนุญาต และการรวบรวมกิจการ การให้อำนาจในการสั่งให้บริษัทยกเลิกการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง หรือให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยง

หน่วยงานที่กำกับดูแล มีอำนาจในการเข้าแทรกแซงการดำเนินงานของบริษัทประกันภัย หากเห็นว่าผู้บริหารของบริษัทไม่มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจประกันภัย โดยอาจให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารของบริษัท

เมื่อบริษัทประกันภัยได้รับการพิจารณาจากหน่วยงานที่กำกับดูแล ว่ามีฐานะการเงินไม่มั่นคง หน่วยงานที่กำกับดูแลจะให้บริษัทประกันภัยนั้นยื่นแผนปรับปรุงการดำเนินงานภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งเดือน และระบุถึงวิธีการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและการบริหารงานของบริษัท พร้อมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ ซึ่งการปฏิบัติตามแผนปรับปรุงการดำเนินงาน อาจดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับมาตรการป้องกันซึ่งมีแนวทางดังต่อไปนี้

- การจำกัดการจำหน่ายอินทรัพย์สิน
- การแต่งตั้งผู้บริหารชั่วคราว
- การพักการจ่ายเงิน

มาตรการป้องกันจะนำไปใช้ เมื่อบริษัทประกันภัยปฏิเสธที่จะยื่นแผนการปรับปรุงการดำเนินงาน หรือเมื่อแผนการปรับปรุงการดำเนินงานไม่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่กำกับดูแล หรือเมื่อบริษัทประกันภัยไม่ได้ดำเนินการตามแผนปรับปรุงการดำเนินงานที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

³² Life Insurance Principles & Practice (Dearborn Financial Publishing, Inc., 2001), p.28-29.

หน่วยงานที่กำกับดูแล อาจกำหนดให้บริษัทประกันภัยดำเนินการตามมาตรการที่จำเป็นเพื่อที่จะรักษาฐานะทางการเงินหรือความถูกต้องในการดำเนินงาน ถ้าการปรับปรุงการดำเนินงานไม่อาจบรรลุผลได้ และสถานะของบริษัทยังคงทรุดลงอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถือกรรมธรรม์ประกันภัย หน่วยงานที่กำกับดูแลต้องสั่งให้บริษัทประกันภัยนั้นหยุดดำเนินการทุกอย่างทันที นอกจากนี้ อาจมีการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับความผิดของบริษัทด้วย

3.2.3 บทบาทของการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation)³³

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีนโยบายให้ภาคเอกชนกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจกันเอง (Self-regulation) โดยการกำกับดูแลกันเองนั้น อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายและมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมดูแล ซึ่งการกำกับดูแลกันเองมีข้อดี ดังนี้

1. ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจะมีมากขึ้น เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตเหล่านั้นมีความใกล้ชิดกับปัญหาต่างๆ มากกว่าองค์กรที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อทำการกำกับดูแล

2. มาตรฐานของธุรกิจประกันชีวิตจะได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น เนื่องจากการกำกับดูแลกันเองของภาคเอกชน ทำให้บริษัทประกันชีวิตตระหนักถึงผลกระทบอันเลวร้ายที่เกิดขึ้นต่อธุรกิจโดยรวมหากมีวิธีการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

3. ต้นทุนในการกำกับดูแลกันเองของภาคเอกชน น้อยกว่าการควบคุมดูแลจากรัฐ

4. การกำกับดูแลกันเองเป็นการลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ ส่งผลให้ภาครัฐสามารถนำเงินส่วนนี้ไปจัดสรรเพื่อการพัฒนาทางด้านอื่นๆ ต่อไป

The insurance commissioners/directors ของทุกรัฐเป็นสมาชิกของ the National Association of Insurance Commissioners (NAIC) ซึ่งองค์กรนี้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- เพื่อสนับสนุนการออกกฎหมายเพื่อใช้ในการกำกับดูแลการประกันภัย
- การสนับสนุนให้มีการใช้บังคับกฎหมายและวิธีการในการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

³³ Ibid, pp.23.

- การปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ (benefits) ของเจ้าของกรรมธรรม์ (policy owners) และผู้บริโภคร
- เพื่อสงวนรักษาการใช้วิธีการกำกับดูแลแบบ state regulation กับธุรกิจการประกันภัย

ข้อเสียของการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) คือ ปัญหาที่เกิดจากความลำเอียง โดยสมาชิกขององค์กรกำกับดูแลตนเองอาจขยายขอบเขตความรับผิดชอบไปในส่วนที่กลุ่มของตนมีผลประโยชน์อยู่เท่านั้น และเพื่อให้การกำกับดูแลตนเองเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจประกันภัยและประชาชนส่วนรวมมากที่สุด รัฐได้กำหนดวิธีการคัดเลือกสมาชิกขององค์กรกำกับดูแลตนเอง ดังนี้

1. สมาชิกที่มาจากภาครัฐนั้น ต้องไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันภัยทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์ในการดำเนินงาน

2. สมาชิกที่มาจากภาครัฐนั้นต้องเป็นผู้ที่มีเกียรติในสังคม เช่น อยู่ในองค์กรการกุศล นักธุรกิจ นายความ พยาบาล ครูใหญ่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

3.2.4 บทบาทของผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระและนักคณิตศาสตร์ประกันภัย³⁴

บทบาทของผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระ และนักคณิตศาสตร์ประกันภัยในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยนั้นจะเน้นที่การพิจารณาข้อมูลในระดับสูงของบริษัทประกันภัย ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมในการบริหารจัดการบริษัท เช่น การตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานในบริษัทประกันภัย การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีภายในบริษัท รวมถึงการพิจารณาความเสี่ยงทางการเงินและการนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงการทำงานในบริษัทประกันภัย ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระและนักคณิตศาสตร์ประกันภัยในการตรวจสอบ และพิสูจน์ข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงฐานะการเงินและวิธีการดำเนินงานของบริษัทประกันภัย

³⁴ Ibid.

3.2.5 กองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (State Guaranty Associations)³⁵

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ทุกๆ รัฐได้จัดตั้งกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (guaranty funds / guaranty associations) ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือบริษัทประกันชีวิตที่ประสบปัญหาทางการเงิน และเพื่อคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์ในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตล้มละลาย ซึ่งกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (State Guaranty Associations) โดยส่วนใหญ่³⁶ นำรูปแบบกองทุนมาจาก The NAIC (the National Association of Insurance Commissioners) แม้ว่ากองทุนจะมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน เช่น การกำหนดระดับของความรับผิดชอบต่างๆ การประเมินมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทประกันชีวิต แต่มีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกัน นั่นคือ เพื่อให้ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์ได้รับจำนวนเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตคืนในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตประสบปัญหาทางการเงินและเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

ตัวอย่างกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาเช่น กองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตของแคลิฟอร์เนีย (The California Life Insurance Guarantee Association) เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันชีวิต หรือผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิตในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ทำให้ไม่สามารถจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์ได้ กองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (The California Life Insurance Guarantee Association) จะเข้าแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือและดำเนินการเพื่อให้ผู้เอาประกันชีวิต หรือผู้รับประโยชน์ได้รับเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิต กองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตของแคลิฟอร์เนียมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย California Insurance Law³⁷ โดยบริษัทประกันชีวิตทุกบริษัทจะต้องจัดสรรเงินที่ได้มาจากเบี้ยประกันชีวิตเข้ากองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต³⁸

กองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตของแคลิฟอร์เนีย (The California Life Insurance Guarantee Association) มีหน้าที่ใช้เงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตคืนให้แก่ผู้ถือกรรมธรรม์ประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตที่ล้มละลาย ซึ่งความรับผิดชอบของกองทุนคุ้มครองผู้เอา

³⁵ *Life Insurance Principles & Practice* (Dearborn Financial Publishing, Inc., 2001), p.24.

³⁶ C.Arthur Williams, Jr. Michael L. Smith Peter C. Young, *Risk Management and Insurance seventh Edition* (McGraw – Hill, Inc.), p.371-372.

³⁷ *California Life and Health Insurance Principles and Practice* (Dearborn Financial Publishing, Inc., 2001), p.21-24.

³⁸ *Ibid.*, pp.29.

ประกันชีวิตถูกจำกัดที่ไม่เกิน 80 เปอร์เซ็นต์ของหนี้ตามสัญญาประกันชีวิต และกองทุนฯ มีหน้าที่จัดหาเงินหรือหลักประกันรวมทั้งการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้หนี้ของบริษัทประกันชีวิตอีกด้วย³⁹

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิต อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนได้ตามข้อกำหนดของบริษัท ซึ่งข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนตามสัญญาประกันชีวิตที่ใช้อยู่ใน 29 รัฐนั้น อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถพิจารณาจ่ายเงินเอาประกันชีวิตตามสัญญาประกันชีวิตได้ตามอัตราที่บริษัทกำหนดขึ้น อีก 4 รัฐอนุญาตให้เก็บเงินเพิ่มได้ตามอัตราที่กำหนดไว้ โดยการจัดเก็บเงินเพิ่มนี้ก็เพื่อใช้เป็นเงินสำรองสำหรับจ่ายคืนตามสัญญาประกันชีวิตให้แก่ผู้เอาประกันชีวิต หรือผู้รับประโยชน์ในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตประสบปัญหาทางการเงินหรือปิดกิจการหรือล้มละลาย และอีก 17 รัฐ อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตจัดสรรเงินจากเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทได้รับเข้ากองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิตเพื่อความรับผิดชอบต่อความรับผิดตามสัญญาประกันชีวิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การกำหนดจำนวนเงินที่บริษัทประกันชีวิตต้องส่งเข้ากองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (the State Guaranty Association) ถูกจำกัดอยู่ที่ 1-2% ของเบี้ยประกันชีวิตที่ได้รับมาทั้งหมด

ตารางที่ 5 แสดงความรับผิดของกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (Guaranty Association) ในการจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนตามสัญญาประกันชีวิต บนข้อกำหนดในเรื่องสินทรัพย์ของบริษัทประกันชีวิต

³⁹ Ibid., pp.30.

ตารางที่ 5 Property-Liability Guaranty Association Provisions

	Dollar Limit	Number of Jurisdictions
Explicit Limits of Liability		
Limit on refund of unearned premiums	Unlimited	1
	\$100,000	1
	\$25,000 per policy	1
	\$10,000 per policy	2
	\$10,000	4
	less than \$10,000	5
	No Coverage	4
Limit applying to claims other than workers' compensation	\$500,000	1
	\$300,000	36
	\$150,000	3
	\$100,000	8
	other	1
Other Limitations or Exclusions		
Punitive damage exclusion		8
Net worth limitations		9

ตารางที่ 5 (ต่อ) Property-Liability Guaranty Association Provisions

	Dollar Limit	Number of Jurisdictions
Provisions for Segmentation of Assessment		
No segmentation		15
WC, auto, all other		19
Auto, all other		7
Other segmentation		10
Recoupment Provisions		
No recoupment		1
Premium tax offset		17
Recoupment allowed		29
Explicit policy surcharge		4

ที่มา : National Conference of Insurance Guaranty Funds

ตารางที่ 6 แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ทางการเงิน (Financial Experience) ของกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันชีวิต (the State Guaranty Association) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ปี 1981-1991) จากข้อมูลแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงจำนวนบริษัทประกันภัยที่ล้มละลายและการเติบโตของเงินกองทุนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นนัยยะสำคัญอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพคล่องทางการเงินของบริษัทประกันภัย

ตารางที่ 6 Property-Liability Guaranty Fund Net Assessments and Net Expense, 1981-1991

Year	Number of Failures	Net Assessment	Net Expense
1981	2	49,772,896	41,228,932
1982	3	41,109,087	40,090,893
1983	7	30,565,410	24,733,701
1984	27	107,497,362	37,388,686
1985	26	297,339,284	132,632,384
1986	26	512,044,332	382,434,306
1987	15	902,848,663	497,947,230
1988	21	464,840,383	496,461,598
1989	23	708,045,183	534,279,612
1990	NA*	443,272,668	542,993,523
1991	NA*	429,891,033	427,802,799

* NA, data not available

ที่มา : National Conference of Insurance Guaranty Funds

แม้ว่าตารางที่ 6 จะแสดงให้เห็นถึงการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินซึ่งมีเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังคงน้อยกว่า 1% ของเบี้ยประกันภัยรับทั้งหมดของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งอัตราเฉลี่ยอยู่ที่ 0.218 หรือ 0.144% เท่านั้น อย่างไรก็ตามระดับความเสี่ยงที่สูงมากเป็นสาเหตุของการเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินที่เกินกว่าอัตราการเติบโตของบริษัท ซึ่งระดับความเสี่ยงมีความสำคัญกับสภาพคล่องทางการเงินของบริษัทประกันภัยเป็นอย่างยิ่ง

ตารางที่ 7   **วิธีการกำหนดฐานะความมั่นคงของธุรกิจประกันชีวิตใน
ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น⁴⁰**

	USA	JAPAN
1. Supervisory Authority and Governing Laws	แต่ละรัฐ (50 รัฐ) จะมีกฎระเบียบของตนเอง โดยมีการรวมตัวกันภายใต้ National Association of Insurance Commissioners (NAIC) ในการวางมาตรฐานทางบัญชี และการรายงานทางการเงิน ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย นอกจากนี้ใน 49 รัฐ ยังได้ใช้ระบบการกำหนดเงินกองทุนที่ NAIC พัฒนาขึ้นด้วย	Financial Supervisory Agency (FSA) กำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตและวินาศภัยโดยใช้กฎหมาย Insurance Business Law ประเมินฐานะบริษัทโดยใช้ Solvency Margin Ratio หรือ SMR ซึ่งเป็นอัตราส่วนของ Solvency Margin ÷ Capital Requirement มีมาตรการ Prompt Corrective Action เมื่อ SMR ต่ำกว่าที่กำหนดไว้

⁴⁰ อรรถพล พิบูลธนพัฒนา, " การกำหนดฐานะความมั่นคงของธุรกิจประกันภัย," วารสารการประกันภัย 100 (ตุลาคม-ธันวาคม 2543): 19-25. ซึ่งแปลและเรียบเรียงจาก On Solvency, Solvency Assessments and Actuarial Issues: An IAIS Issues Paper Final Version, IAIS Sub-Committee on Solvency and Actuarial Issues, 15 March 2000

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
2. Accounting and Reporting Standards	<p>มีการพัฒนาวิธีการทางบัญชีแยกออกไปตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่ เพื่อการยื่นชำระภาษี (Tax purposes) เพื่อใช้เป็นการทั่วไป (General purposes) และเพื่อใช้ในการกำกับดูแล (Supervisory purposes) บริษัทประกันภัยใช้ Statutory accounting ในการรายงานฐานะการเงินต่อรัฐ</p> <p>Statutory accounting principles เน้นเรื่อง Solvency, Conservatism, Consistency และ Recognition โดยเข้มงวดในประเภทของสินทรัพย์ที่สามารถประเมินได้ วิธีการประเมินและการรับรู้ผลกำไรที่เกิดขึ้น จุดที่น่าสนใจคือ มีการตั้ง Interest Maintenance Reserve และ Asset Valuation Reserve สำหรับบริษัทประกันชีวิตและประกันสุขภาพเพื่อเป็นการป้องกัน (margin for fluctuations) ความผันผวนของมูลค่าสินทรัพย์และระดับอัตราดอกเบี้ย</p>	<p>วิธีการทางบัญชีเป็นไปตาม Commercial Law มีข้อกำหนดเงินสำรองประเภทต่างๆ ไว้ อาทิ Price Fluctuation Reserve Loss Reserve., Underwriting Reserve (ซึ่งประกอบด้วย premium reserve, unearned premium and reserve for future risk life insurance; ordinary underwriting reserve, catastrophe reserve, refund reserve, reserve for policyholders' dividends for non- life insurance)</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
3. Capital Requirements : Solvency and Capital Adequacy	<p>แบ่งเงินกองทุนออกเป็น 2 ประเภท</p> <p>1) Statutory Minimum Capital and Surplus Requirements เป็นเงินกองทุนขั้นต่ำที่กำหนดโดยแต่ละรัฐ หากลดลงต่ำกว่าที่กำหนดไว้จะมีการนำมาตรการแทรกแซงมาใช้</p> <p>2) Risk Based Capital Requirements (RBC) เป็นการกำหนดเงินกองทุนขั้นต่ำตามขนาดและความเสี่ยงของแต่ละบริษัท (based on the company's size and risk profile) โดยสูตรที่ใช้คำนวณ แยกระหว่างบริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัย โดยหลักแล้วมีการแบ่งประเภทความเสี่ยง ดังนี้</p> <p>- Asset Risk วัดจากโอกาสในการด้อยค่าของสินทรัพย์และโอกาสในการได้รับเงินต้นคืน (e.g. US T-Bonds = 0% factor, Common shares = 30% factor, Real Property = 10% factor)</p> <p>นอกจากนี้ ยังดูในเรื่องของการกระจุกตัวของหลักทรัพย์ด้วย (concentration of risk by issuer)</p>	<p>Risk Based Capital (RBC)</p> <p>(1) Insurance risk</p> <p>(2) Assumed interest rate risk</p> <p>(3) Asset management risk : price fluctuation risk, credit risk, affiliate company risk, off-balance transaction risk, and others (e.g. reinsurance risk)</p> <p>(4) Operational risk</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
	<p>- Underwriting risk สำหรับการประกันวินาศภัย จะแยกพิจารณาในแต่ละประเภทธุรกิจ โดยมีองค์ประกอบ 2 ส่วน <u>ส่วนที่ 1</u></p> <p>Underwriting risk based on written premiums เป็นความเสี่ยงจากเบี้ยประกันภัยรับที่อาจไม่เพียงพอต่อการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในอนาคต</p> <p><u>ส่วนที่ 2</u> Underwriting risk based on provisions (reserves) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการชดใช้ความเสียหายมีมูลค่าสูงกว่ารายได้จากการลงทุนที่ได้ประมาณการไว้</p> <p>- Interest rate risk (life insurance) and Health credit risk (accident and health insurance)</p> <p>- Credit risk (unrecoverable reinsurance of property and casualty insurance)</p> <p>- Other business risks</p>	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
4.Resources Available for Covering Losses: Solvency Margin	<p>มีการนำ Total Adjusted Capital (TAC) มาเทียบกับ RBC ที่คำนวณได้ ณ วันที่ตามงบดุลโดย TAC ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - Company capital - Surplus - Asset valuation reserve - Voluntary investment provisions - 50% of dividend commitments - Relevant amounts of subsidiaries 	<p>1) จำนวนเงินในส่วนของเงินทุน (capital column) ตามงบดุล (ไม่รวมจำนวนที่จะหักจาก Disposition of profit/surplus และ asset to be carried over)</p> <p>2) Price fluctuation reserve</p> <p>3) Future risk reserve of catastrophe reserve</p> <p>4) Bad debts provision</p> <p>5) 90% of hidden profit of shares quoted at an exchange (latent loss deducts 100%)</p> <p>6) 85% of hidden profit of the land (latent loss deducts 100%)</p> <p>7) อื่นๆ (subordinated debenture, etc.)</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
5.Risk Limitations and Credit Given to Reinsurance Cover	<p>สำหรับการประกันวินาศภัย มีการจำกัดความเสี่ยงของแต่ละภัยที่ต้อง retain ไว้ไม่เกิน 10% ของเงินกองทุน นอกจากนั้นการเอาประกันภัยต่อ (credit given to reinsurance cover) ยังสามารถลดปริมาณหนี้สินและภาระผูกพันของบริษัท (ในส่วนของ technical provisions) ในบดูลได้ ซึ่งมีการจำกัดปริมาณที่สามารถหักลดได้จากการเอาประกันภัยต่อไว้ ทั้งในรูปทั่วไปและตามมูลค่าของหลักทรัพย์ค้ำประกัน</p> <p>ในการได้รับส่วนหักลดนั้น บริษัทที่รับประกันภัยต่อจะต้องเป็นบริษัทที่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่กำกับดูแล (accredited reinsurers) แต่หากบริษัทที่รับประกันภัยต่อมิได้เป็น accredited reinsurers ก็ยังคงได้รับส่วนหักลดอยู่ตามมูลค่าของหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือตามที่บริษัทรับประกันภัยต่อนั้นวางไว้กับบริษัทผู้เอาประกันภัย</p>	ไม่มีข้อกำหนดในการจำกัดความเสี่ยงในส่วนของการประกันภัยต่อ

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
6. Control Levels	<p>อัตราส่วนที่ได้จากการเปรียบเทียบระหว่าง Total Adjusted Capital (TAC) กับ RBC ที่คำนวณได้ จะใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ และใช้เป็นตัวกำหนดในการแทรกแซง อาทิเช่น อัตราส่วนต่ำกว่า 70% บริษัทประกันภัยจะต้องถูกควบคุมการดำเนินงาน และหากมีอัตราส่วนในระดับที่สูงขึ้น ก็จะมีมาตรการที่ผ่อนคลายน้อยลง</p>	<p>มีการนำมาตรการ Prompt Corrective Action มาใช้ ในกรณี</p> <p>1) $100\% < SMR < 200\%$ บริษัทจะต้องยื่นแผนปรับปรุงการบริหาร</p> <p>2) $0\% < SMR < 100\%$ บริษัทต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่างแผนและวิธีปฏิบัติในการเพิ่มฐานะความมั่นคง - งดการจ่ายเงินปันผลและ Bonus แก่ผู้บริหาร - งดการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้เอาประกันภัย - เปลี่ยน assumed interest rate ของกรมธรรม์ใหม่ - จำกัดการลงทุนประเภทที่มีความเสี่ยงสูง - ตัดค่าใช้จ่ายในส่วนของ operational expense - ตัดค่าใช้จ่ายในส่วนของ business operation - Disposal of shares and subsidiaries - อื่น ๆ <p>3) $SMR < 0\%$ บริษัทต้องหยุดดำเนินการทั้งหมดหรือเฉพาะบางประเภทธุรกิจในช่วงเวลาหนึ่ง</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	USA	JAPAN
7. Insurance Guaranty System/ Policyholder Protection Plans	มีรูปแบบที่แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ	มีการจัดตั้ง Policyholders' Protection Corporation แยกสำหรับธุรกิจประกันชีวิตและวินาศภัย โดยมีบริษัทประกันภัยทุกบริษัทเข้าร่วม PPC จะรับผิดชอบใช้ไม่เกิน 90% ของ Underwriting reserve โดยมี Bank of Japan เป็นผู้ให้เงินกู้ และรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้
8. Role of the Actuary	ทุกปี แต่ละบริษัทจะต้องส่งข้อคิดเห็นของ Actuary ไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลในรัฐที่ได้ขออนุญาตไว้ โดยครอบคลุมถึงเงินสำรองทุกประเภท การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และภาษาที่ใช้จะต้องชัดเจน สำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตจะต้องมีการทำ Asset Adequacy Test และความเห็นของ Actuary ยื่นต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยเน้นในเรื่องความเพียงพอของสินทรัพย์ต่อภาระผูกพันที่เกิดขึ้นตามกรมธรรม์เมื่อครบกำหนด American Academy of Actuaries เป็นองค์กรทาง Actuary ที่ได้รับความน่าเชื่อถือมากในประเทศ	จะต้องมีการแต่งตั้ง Actuary ของทุกบริษัท ทำหน้าที่ตรวจวิธีการคำนวณ Underwriting reserve, เงินปันผลแก่ผู้เอาประกันภัย และแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการบริหารบริษัทและต่อ FSA (ต้องเป็นสมาชิกใน Japanese Actuary Association ด้วย)

3.3 กฎหมายประเทศอังกฤษ⁴¹

เนื่องจากในช่วงปี ค.ศ.1970 เกิดเหตุการณ์ล้มละลายของบริษัทประกันภัยในประเทศอังกฤษ ดังนั้นจึงมีการบัญญัติกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัย (Policyholders) โดยเฉพาะ คือ Policyholder's Protection Act 1975 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัย (Policyholders) ของบริษัทประกันภัยที่ประสบปัญหาทางการเงิน (financial difficulties) หรือล้มละลาย

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัย (The Policyholders' Protection Board) ขึ้นมา ซึ่งคณะกรรมการฯ นี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย โดยคณะกรรมการฯ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจ่ายผลประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัย ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัยประกอบด้วยบุคคล 5 คนที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (the Secretary of State) โดยอย่างน้อย 3 คนต้องเป็นเจ้ากรม (directors) หรือหัวหน้าแผนกบริหาร ฝ่ายบริหาร (chief executives) หรือผู้จัดการของบริษัทประกันภัย (managers of insurance companies) และอย่างน้อย 1 คนต้องเป็นตัวแทนของผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัยซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัยมีหน้าที่ตามกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัยในกรณีที่มีการชำระบัญชีบริษัทประกันภัยไม่ว่าจะโดยสมัครใจหรือไม่ก็ตาม

กรณีการประกันชีวิต คณะกรรมการคุ้มครองผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัยจะรับผิดชอบต่อกรรมสิทธิ์ประกันชีวิตทุกฉบับตั้งแต่บริษัทประกันชีวิตเริ่มทำการชำระบัญชี โดยคณะกรรมการฯ จะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนให้แก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันชีวิตเป็นจำนวน 90% ของความรับผิดชอบตามกรรมสิทธิ์ประกันชีวิต แต่ถ้าคณะกรรมการคุ้มครองผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันภัยเห็นว่าผลประโยชน์ที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันชีวิตจะได้รับนั้นมีจำนวนมากเกินไป คณะกรรมการฯ ก็สามารถให้หักคณิตศาสตร์ประกันภัยพิจารณาความเหมาะสมของผลประโยชน์ที่ผู้เอาประกันชีวิตสมควรจะได้รับได้

⁴¹ Tax briefs Life Assurance and Pensions Handbook.p.455-456.

กฎหมายฉบับนี้ ให้อำนาจแก่คณะกรรมการคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยในการกำหนดอัตราเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรให้แก่คณะกรรมการฯ โดยอัตราเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรให้แก่คณะกรรมการฯ นี้จะพิจารณาจากการดำเนินธุรกิจของบริษัทประกันชีวิตว่ามีการรับประกันชีวิตมากหรือน้อย หากมีการรับประกันชีวิตมาก บริษัทประกันชีวิตก็ต้องส่งเงินให้คณะกรรมการฯ มากขึ้นตามส่วน เพื่อเป็นการรับประกันการจ่ายเงินเอาประกันชีวิตคืนให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตประสบปัญหาทางการเงินหรือล้มละลาย

3.4 กฎหมายประเทศลัตเวีย⁴²

ประเทศลัตเวียเป็นประเทศเล็กๆ อยู่ในกลุ่มประเทศบอลติกอันประกอบด้วยประเทศ Estonia ประเทศ Latvia และประเทศ Lithuania แม้ว่าประเทศลัตเวียจะเป็นประเทศเล็กๆ แต่ก็มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยในลักษณะของ Insured's Protection Fund ซึ่งเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.2001 (พ.ศ.2544)

ประเทศลัตเวียมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกันภัย 2 ฉบับ คือ Law on insurance contracts และ Law on Insurance Companies and their Supervision ซึ่งกฎหมายฉบับหลังนี้มีบทบัญญัติหลายมาตรา เช่น มาตรา 75 (1), มาตรา 93 (1), มาตรา 94-96 และมาตรา 98 ที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องกองทุนประกันภัยที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งกองทุนประกันภัยจะเรียกเก็บเงินในอัตราร้อยละ 1 จากเบี้ยประกันภัยที่บริษัทประกันภัยได้รับทั้งหมดก่อนหักค่าใช้จ่าย (มาตรา 95 (1) ใช้ถ้อยคำว่า one percent from the total amount of the gross insurance premium) และกฎหมายฉบับนี้กำหนดรายละเอียดในการคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย (Policyholder) ในกรณีที่บริษัทประกันภัยล้มละลาย (Bankruptcy) ไว้ด้วย

⁴² กองนโยบายและระบบสารสนเทศ, "ธุรกิจการประกันภัยของโลก," วารสารการประกันภัย 100 (ตุลาคม-ธันวาคม 2543): 12.

3.5 กฎหมายประเทศเกาหลีใต้⁴³

ตลาดประกันภัยในเกาหลีใต้ มีลักษณะคล้ายคลึงกับตลาดประกันภัยของญี่ปุ่นตรงที่ว่าตลาดประกันชีวิตมีขนาดใหญ่มาก คือ คิดเป็นร้อยละ 80 ของมูลค่าเบี้ยประกันภัยรวม

กฎหมายประกันภัยของประเทศเกาหลีใต้ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันภัยซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย โดยบริษัทประกันภัยจะต้องจัดสรรเงินร้อยละ 0.1 ของเบี้ยประกันภัยในแต่ละปีให้แก่ “ กองทุนประกันภัย ” (Insurance Guarantee Fund) เพื่อให้ใช้ช่วยเหลือบริษัทประกันภัยที่อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถชดใช้หนี้สินได้ (insolvent) นอกจากนี้บริษัทประกันภัยต้องวางหลักทรัพย์ประกันไว้กับคณะกรรมการกำกับการประกันภัย (Insurance Supervisory Board) เป็นมูลค่าร้อยละ 30-50 ของเงินทุนจดทะเบียนชำระแล้ว (paid-in capital) โดยหลักทรัพย์ดังกล่าวจะต้องอยู่ในรูปของพันธบัตรรัฐบาล

3.6 กฎหมายประเทศมาเลเซีย⁴⁴

ประเทศมาเลเซียมีการแก้ไขกฎหมายประกันภัยในปี ค.ศ.1996 (พ.ศ.2539) กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนประกันภัย (Insurance Guarantee Fund) สำหรับบริษัทประกันวินาศภัย (Non-Life Insurance Companies) ซึ่งกองทุนประกันภัยในประเทศมาเลเซียนี้ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล กฎหมายประกันภัยกำหนดให้ Bank Negara เป็นผู้รับฝากเงินนี้ไว้แทนผู้มีอำนาจจัดการกองทุนเพื่อไว้ใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เงินกองทุนประกันภัยมาจากการเรียกเก็บเงินในอัตราร้อยละ 1 ของเงินได้จากเบี้ยประกันภัยที่บริษัทประกันภัยได้รับทั้งหมดก่อนหักค่าใช้จ่าย (Gross direct premium income)

แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะไม่ได้บังคับให้มีการจัดตั้งกองทุนประกันภัยสำหรับบริษัทประกันชีวิต แต่ก็มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการจัดตั้งกองทุนประกันภัยสำหรับบริษัทประกันชีวิตได้หากเห็นสมควร

⁴³ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กองทุนประกันภัยในต่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร: มีนาคม 2542), หน้า 77.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.